

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

R. COLLSTROP ^A/_S

1914 • 1939

R. COLLSTROP [^]/s

R. COLLSTROP ^A/_S

1914 · 1. JANUAR · 1939

*UDARBEJDET AF
CARL HENRIK CLEMMENSEN*

KØBENHAVN 1938

INDHOLD

Manden bag Værket.....	9
Slægten Collstrop	14
Andreas Collstrop begynder	22
Det store Gennembrud	29
Collstrops sidste Aar	40
Den nye Tid	52

MANDEN BAG VÆRKET

Den store engelske Bladudgiver, i mange Maader Skaberen af vor Tids moderne Presse, Lord Northcliffe lærte altid sine Medarbejdere, at bag en Affære var der en Mand. Om ham vilde Læserne først og fremmest høre.

Det samme gælder flere af vort Lands store Virksomheder; de er ofte Resultatet af Enkeltmands Værk. Interesserer vi os for dem og deres Tilblivelseshistorie, maa vor Interesse ganske naturligt koncentrere sig om den Mand, der skabte dem.

Naar Aktieselskabet R. Collstrop den 1. Januar 1939 kan fejre sit femogtyve Aars Jubilæum, gaar Tankerne umiddelbart tilbage til den, hvis store, personlige Indsats oprindelig skabte Udviklingen i den gamle Trælast- og Imprægneringsforretning, der grundlagdes for et Hundrede Aar siden, og som i 1914 dannede Basis for det nu jubilærende Aktieselskab. Det er Grosserer Andreas Collstrops Skikkelse, som træder i Forgrunden. Værket var hans.

Og saa snart man fordyber sig i hans Forretnings Historie, bliver han selv yderst levende for En. Man ser for sig Andreas Collstrop fra hans senere Aar, da hans Livsværk stod som en solidt grundfæstet Kendsgerning — en mager, lidt duknakked ældre Herre med et fint sarkastisk Smil over det skarpskaarne Ansigt, indrammet af tyndt, hvidt Haar og Skæg. Den typiske, nordiske Langskalle — en klog og fornem, gammel Herre med noget halvt spørgende, halvt muntert spottende i Blikket. En Samtidig skrev engang om ham, at der var noget i hans Udtryk, der kunde minde om en skotsk Hyrdehund, een af dem, der trofast holder Hjorden samlet. I den nulevende Slægts Erindring staar han klarest som en af Slægtens Ældste, hvis Raad det altid var godt at

søge, naar forvirrede Tider skabte Usikkerhed og Utryghed. Den gamle Købmand, hvis Dyder var baade Forsigtighed og Fremsyn. En Mand, der forlangte meget af andre, og som selv havde gjort Ordene: *Arbejde – Livets Glæde* til sit Motto.

Streng mod andre, streng mod sig selv, saaledes levede Grosserer Collstrop sit Liv. Han var en stor Spartaner. Han forstod den Kunst at kunne holde igen. Det laa i hans medfødte kølige og rolige Temperament, at han aldrig lod sig rive med af Strømmen, og at han altid forblev sober og kritisk i sin Forretningsførelse. Det er sagt om ham, at han gøs for enhver Risiko, enhver Forpligtelse. Det almindelige Købmandsvirke bestaar jo i at købe Varer, som kan sælges fordelagtigt senere, ikke mindst hvis nogen Konjunktur kommer til. Collstrop var egentlig altid trykket, naar han havde gjort et større Indkøb; han længtes kun mod at realisere Varerne. Hans store Evne som Købmand laa navnlig i, at han sikkert og sundt saa, hvor der laa en blivende Forretning. Han regnede altid med yderst beskedne Avancer, men Forretningens Omfang gjorde alligevel Resultaterne store. Hertil kommer, at Collstrops Forretning efterhaanden kom til at ligge paa en Række forskellige Omraader, der hver for sig havde kunnet etableres som selvstændige Forretninger. Andreas Collstrop havde det store Initiativ, som oparbejdede Virksomheden, og med hans overlegne Administrationsevne kunde han derefter trygt overlade den videre Ledelse til sine Undergivne.

Det var ikke saa meget Lysten til at tjene Penge og blive en rig Mand, der drev ham, som det var Lysten til selve Værket. Penge eksisterede egentlig kun for ham som Virksomhed – som Arbejde. I alle de første Aar af sin selvstændige Virksomhed, som vi i det følgende skal høre om, benyttede han naturligvis hele sin Formue i sin egen Forretning; men senere interesserede Pengeanbringelser ham egentlig kun i Foretagender, hvor han selv var med i Ledelsen og kunde se sine Penge arbejde.

Maaske kunde han som Arbejdsgiver forekomme noget smaalig med Hensyn til Lønninger. Det var altid hans Stolthed at nævne, hvor billigt han var i Stand til at administrere. Nogen Uret gjorde han vel derved, da Priseniveauet drejede ved Aarhundredskiftet; det er næppe for meget sagt, at han stod helt uforstaaende overfor hele Lønningsudviklingen

under og efter Krigen. Men det vilde være at gøre ham Uret, dersom man ikke erindrede sig den Baggrund, paa hvilken han efterhaanden var kommet til sit Standpunkt. Vi maa ikke glemme, at Collstrop var blevet selvstændig omkring 1880 — i de Aar, da netop den store Krise satte ind, efterfulgt her i Landet af et uafsladeligt faldende Prisniveau, indtil Bunden tilsidst blev naaet sidst i Halvfemserne. Der var i hine Aar et saa stort Tilbud af Arbejdskraft, at man overalt vænnede sig til at regne med lavere Vilkaar ved alle Nyansættelser. Det mest karakteristiske for Collstrop i denne Henseende var egentlig, som allerede fremhævet, at det var Forpligtelsen, han afskyede. Det var ikke den Omstændighed, at en Mand, som var ansat i hans Forretning, tjente saa og saa meget, som det for Collstrop kom an paa. Han gav hellere en ganske lille Gage og saa en Tantiemesats, der gav Adgang til en stor Fortjeneste, fremfor at skulle forpligte sig til at lønne en Mand med en passende fast aarlig Gage, der skulde udbetales uden ringeste Hensyn til, hvordan Forretningsaaret gik.

Der stod Respekt om ham som Arbejdsgiver. I alle Kredse, hvor man havde noget Kendskab til hans Natur, vidste man, at han var en usædvanlig krævende Mand. Ja, da en af de Mænd, der i Dag sidder i Selskabets Ledelse, som ungt Menneske blev antaget paa Kontoret hos Grosserer Collstrop, fik han fra forskellig Side at vide, at han var kommet til »den vanskeligste Mand i Danmark«. Andreas Collstrop var ikke altid lutter Kølighed og Ro. Naar en Ting ikke var gaet efter hans Hoved, eller han opdagede en eller anden Fejl, kunde han blive som et fygende Uvejr; men det skal samtidig siges, at var en saadan Situation overstaaet, følte Luftten straks som rensat, og han var ikke af dem, der bar Nag.

Dog, til daglig var han den stille, nøgterne Mand. Hans fine, kultiverede Væsen havde en ikke ringe Charme. Han indgød paa mystisk Maade Tillid, og han vandt den, han vilde. Men han forstod at holde Folk tre Skridt fra Livet. Maaske laa det i det lille, spottende sarkastiske Smil. Der var noget definitivt *engelsk* over hans Personligheds Atmosfære. Selv lagde han forøvrigt heller aldrig Skjul paa sin store Forkærlighed for al engelsk Tankegang, og han glemte ingensinde de tre Aar, han som ungt Menneske havde tilbragt derovre. Flygtigt kunde han

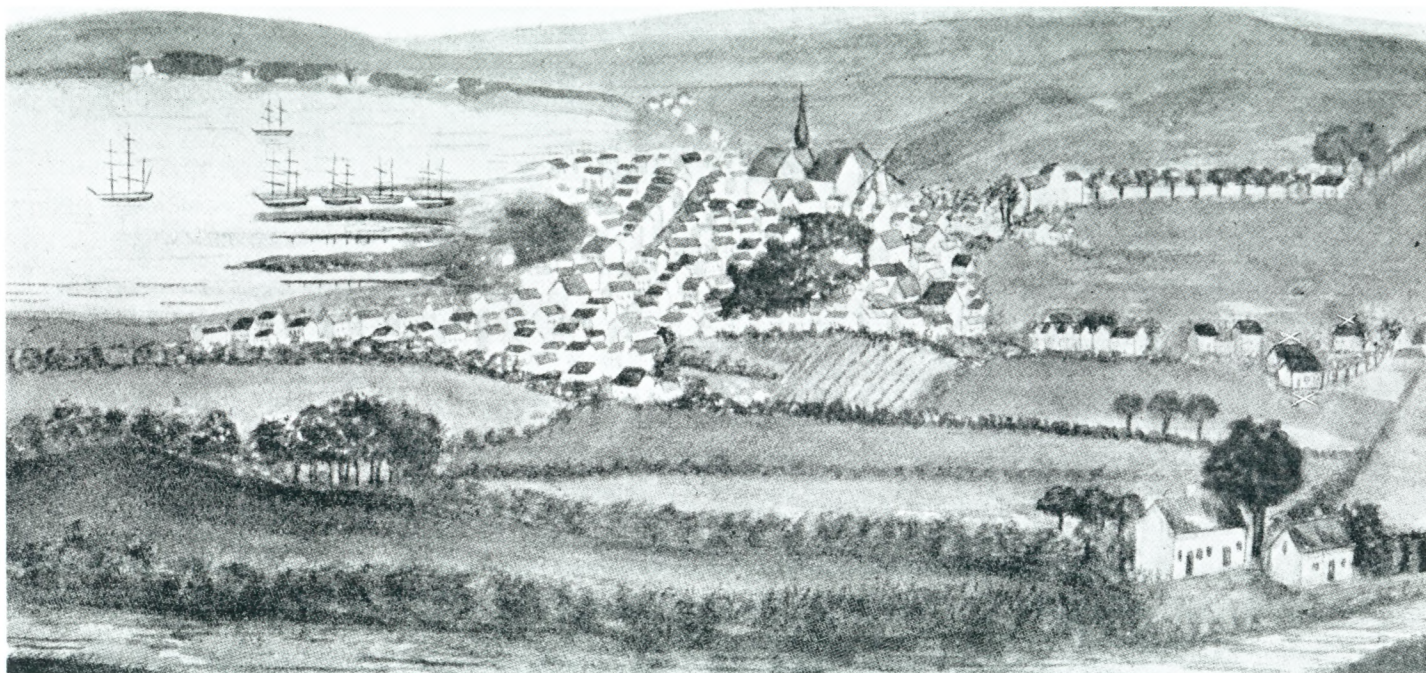
minde om en af Patricier-Skikkelserne i Thackerays Romaner; og Thackeray var netop hans Yndlingsforfatter frem for Dickens.

Men de, der kom ham nær, kunde ikke undgaa at opdage, at han havde et rent Hjerte, en Sindets Godhed og Trofasthed og en Trang til at give dette Udtryk, som kun blev holdt i Afsen af en medfødt Rædsel for enhver Form for Sentimentalitet. Han holdt af Børn og Dyr, og han forstod at snakke med dem.

Saadan holder Slægten i Dag Billedet fast af den store Gamle, som ikke er mere. Men først og sidst tegner sig klart hans sejge Initiativ, der skabte den store og vidt forgrenede Virksomhed, som for femogtyve Aar siden blev til Aktieselskabet R. Collstrop. Ved hans Død i 1933 holdt Bestyrelsens Næstformand, Kammeradvokat Vagn Aagesen en Mindetale over ham, da man straks efter Bisættelsen samledes paa Selskabets Kontor: »Jeg synes«, sagde han, »det er, som et af Skovens stolte, gamle Træer stille er segnet for Alderens Tryk — et Træ, der stod med dybe Rødder i den danske Jord«.

Dette Billede trænger sig ogsaa paa, naar vi nu vil lade Blikket glide tilbage over denne Mand og hans Værk. Lad os først se paa Forudsætningerne for det.

Aabenraa med Landsbyen Kolstrup o. 1800. Familieejendommen i Forgrunden til højre mærket med X

SLÆGTEN COLLSTROP

Det er femogtyve Aars Jubilæum, Aktieselskabet R. Collstrop kan fejre, men dets Historie begynder i Virkeligheden langt længere tilbage i Tiden end det katastrofale Krigsjaar 1914. Den begynder faktisk allerede hin 5. Juli 1756, da en ung Bondekarl ved Navn Andreas Collstrop eller Andreas Lauesen kommer til Hovedstaden for at besøge sin »Oncle«, en Tømmerhandler Peter Petersen Genner.

Den unge Bondekarl var født den 19. August 1742 i den lille Landsby Kolstrup, der er beliggende tæt udenfor Aabenraa. Holberg siger allerede i »Den politiske Kandestøber«: »Tro mig, hierte Søster, *det* er noget det, at være kommen af got Folk«. Her mødes vi nu med en god gammel slesvigsk Slægt, der er i Besiddelse af de solide Egenskaber, som særlig udmærker denne Del af vor Befolkning: Driftighed, Flid og Udholdenhed, dertil Nøjsomhed og Trofasthed. Det er Slægter som denne, siger Sofus Elvius i sit interessante, genealogiske Værk »En slesvigsk Slægt«, udgivet i 1911 til Minde om Hundredaarsdagen for Overretsprokurator Julius Maags Fødsel — det er Slægter som denne, der paa Handelens, Industriens, Landbrugets, Administrationens eller andre Omraader har indtaget fremragende Stillinger, og som har haft tilstrækkelig Livskraft til at modstaa Tidens nivellerende Strømninger.

Ovennævnte Andreas Collstrop var Søn af Laue Andersen, en Skipper og Husejer i Kolstrup, gift med en Gaardmandsdatter Metta Hansdatter Øboe. Laue Andersen døde omtrent en Snes Aar efter sin Hustru Anden Pinsedag den 20. Maj 1777. Sønnen havde kort forinden paa en Rejse til Pommern besøgt ham og da fundet ham »nogenlunde vel«; det hedder i hans Optegnelser: »hans sidste Time anvendte han paa at læse Forklaringen over Dagens Tekst, som han dog ikke formaaede at fuld-

ende«. Foruden Sønnen Andreas efterlod den gamle Skipper sig tre Døtre: Catharina Lauesdatter, født den 1. August 1745, gift med Jes Petersen Maag; Gunder Lauesdatter, født den 27. November 1749, gift med Johan Petersen; Mette Kirstine Lauesdatter, født den 27. November 1749, gift først med Hans Pay og senere med Søren Christian Sundorph.

Men det er Sønnen, der interesserer os. Da han i 1756 kom til København, havde han kastet Navnet Lauesen bort og antaget Efternavnet Collstrop efter sit Fødested. Han var blevet konfirmeret i Aabenraa og kom altsaa nu i Huset hos Onklen, Tømmerhandler Genner, der var gift med hans Moster, og som selv stammede fra Haderslev. Han havde i 1752 faaet Borgerskab som Skipper og Aaret efter som Tømmerhandler. Da Onklen døde i 1758, blev Andreas Collstrop hos Enken, indtil han i 1760 kom til Tømmerhandler, Kommerceraad, senere Justitsraad Peter Boertmann. I denne Forretning blev han efter et Par Aars Forløb »gjort til Karl«; han var meget tilfreds med, hvad han lærte og skrev derom, at Følgerne deraf siden blev ham »saa velgørende«, men i 1766 tog han Tjeneste hos Grosserer, Tømmerhandler Carl Hieronymus Gustmeyers Enke Cathrina Sprich, der drev en meget stor Virksomhed, og som blandt andet havde Koncession paa Slavehandel paa Kysten Guinea. Han skulde arbejde hos hende i seks Aar mod at faa fri Kost og Logis samt 300 Rdl. om Aaret i Løn og 10 pCt. af Avancen. Paa hendes Vegne aabnede han da den 6. Oktober 1766 en Tømmerhandel paa Tømmerpladsen Nr. 5 udenfor Rysenstens Bastion ved Kalveboderne. Sammen med Grosserer og Tømmerhandler Jochum Schou, hos hvem han tidligere havde haft Logis, købte han den 1. Januar 1772 Gustmeyers Tømmerhandel. De

Grosserer Andreas Lauesen Collstrop

sluttede en Kontrakt, efter hvilken Collstrop i de første seks Aar skulde have en Fjerdedel af Fortjenesten, men derefter blev han »virkelig Interessent« og skulde have Halvdelen. Endelig erhvervede han sig den 7. Oktober 1778 et selvstændigt Borgerskab som Grosserer i Tømmerhandel. Hans Kompagnon Schou var blevet svagelig med Aarene og trak sig tilbage i 1783, saa at Collstrop overtog den »fælleds Handel« helt alene.

Saaledes begynder det hele, dette er det allerførste Udspring for den

Andreas Collstrops Skydeskive 1781

senere omfattende Virksomhed indenfor Træbranchen. Andreas Collstrop var en stilfærdig og lykkelig Mand, som det gik tilpas godt her i Livet. I 1776 havde han købt en beskeden gammel Gaard i Ny Kongensgade (nu Nr. 7) af en Stenhuggermester Joh. Fred. Lohmann, og her boede han i tredive Aar, som det hedder i hans egne Papirer: »lykkelig og vel, saavel i Henseende til vor huslige som Handelsforfatning«, skønt det i Virkeligheden var en ret tarvelig og beskeden Bolig i Forhold til hans ganske gode Indtægter. Ved Siden af sin københavnske Bolig erhvervede han ved en Auktion et Landsted i Ordrup »Blocksbjerg«, opkaldt efter den tidligere Ejer Hans Jespersen Block, og her tog Familien gerne ud om Søndagen, ligesom den laa paa Landet derude nogle Sommermaaneder hvert Aar. I 1802 udvidede han Ejendommen

ved at købe 5—6 Tønder Land til af Bernstorff Hovmarks Jorder. Der var endnu saa meget af en Landboer i ham, at han elskede at give sig af med Jord, og han interesserede sig i sin Fritid baade for Havevæsen og Landbrug; engang vandt han Præmie i Det kongelige danske Landhus-holdningsselskab. Om Søndagen samlede han sine egne og sine Søstres Børn og Børnebørn paa Ejendommen, og han havde overhovedet en ret stor Omgang derude. Mellem de hyppige Gæster var Bankkommissær L. N. Hvidt, men der kom ogsaa ofte fremstaaende Gæster fra Norge og Tyskland, og hans Fødselsdag den 19. August fejredes altid med et større Gæstebud. Ved en af disse Lejligheder var det, at hans gode Ven, Lægen og Digteren, Dr. Frankenau hyldede ham med en Sang, hvori det hed:

Til en værdig Oldings Hæder
vies Dagens milde Glæder;
Saare faa paa Kloden bære
sneehvidt Haar med Held og Ære;
Glædens Trone reistes her.
Værdig Alderdom til Ære
denne Skaal indviet være,
Alders Krands med Hæder bære
Olding! hver som ligner dig.

Andreas Collstrop var blevet en smuk, ældre Mand, der forstod at optræde med Værdighed og Myndighed, en af det daværende borgerlige Samfunds solide Støtter, en Købmand, som Folk saa op til. I 1781 blev han Medlem af Det Kjøbenhavnske Skydeselskab og Danske Broderskab, og han lod da, som Skik bød, udføre sin egen Skive til Op-hængning ude i Skydebanens Pavillon. Over det smukke Maleri af Tømmerpladsen med Skoven og det lastede Skib i Baggrunden staa den af ham selv digtede Devise:

Uden Skov jeg ingenlunde
Tømmerhandel drive kunde.

Intuitivt ramte han her den usynlige Devise, hvorunder senere Slæg-tens store Mand, der kom til at bære samme Navn som han, skulde føre sin Virksomhed frem til Sejr.

Han stod saaledes i sit Livs bedste Aar placeret midt i det gode københavnske Borgerskab, og Tillidshvervene strømmede naturligt ind til ham. I Aarene 1787—94 var han Direktør for Kjøbenhavns Brandforsikring; endvidere paatog han sig Hvervet som Direktør i »Toninen af 1792« og som Repræsentant i Den danske og norske Speciebank; han var ogsaa Medstifter af flere velgørende Institutioner, saaledes »Selskabet, som understøtter ugifte Fruentimmer, hvis Kaar ikke svare til deres Opdragelse«; her blev han Formand for Direktionen, og dette Hverv gik siden paa den smukkeste Maade i Arv til hans Sønner og Sønnesønner. Han var en af Københavns 32 Mænd fra 1784—1800. Han kom efterhaanden til at bo helt standsmæssigt, idet han efter den store Ildebrand, ved hvilken Kvarteret omkring Holmens Kirke delvis lagdes øde, byggede sig en anselig og smuk Ejendom Holmens Kanal Matr. Nr. 401, nu Nr. 10, lige ved Siden af Peschiers Gaard, nu Landmandsbankens Ejendom. Her flyttede han ind i 1804; han boede selv i Forhuset og havde sit Kontor i Sidehuset, mens han i Baghuset ud mod den nuværende Laksegade fik indrettet Stald og Pakhus. Gaarden solgtes 1839 af hans Arvinger til Grosserer M. E. Grøn.

Han var lykkelig gift. Den 17. November 1773 havde han holdt Bryllup med den 34-aarige Ida Marie Broch, Datter af kongelig Skibsbygmester og Vicebranddirektør Broch, hvem han havde lært at kende hos ovennævnte Tømmerhandler Boertmann, der holdt hendes Bryllup. Andreas Collstrop mistede sin kære Hustru den 18. April 1806; det var en dyb Sorg, maaske Livets første, der ramte ham. Han skrev paa Pladen paa hendes Kiste Ordene: »Manden og tre Børn sørger dybt ved hendes Støv over Tabet af den ædle, blide Kone og Moder. Fred over din Aske, som dit Liv var Fred«. Og i sin smukke Have i Ordrup lod han anlægge en Mindehøj med prægtig Udsigt over Øresund; han kaldte den for Idashøj, og da han skrev om den i sin Dagbog, gjorde Stemningen ham til Digter:

Her staaer Du uden Pragt
 beskeden som Din Navne.
 Hun søger kun Venners Agt
 og glædes ved at gavne.

Ida Collstrops Søster Cathrine Broch styrede Huset for ham efter Hustruens Død. Han levede nu et mere stille og tilbagetrukket Liv. Aaret efter det sørgelige Tab af Hustruen kom Bombardementet 1807, der ogsaa var en alvorlig Prøvelse for ham. Det hedder i Dagbogen: »Hvad vi udstod, lader sig ikke beskrive; nok at det var saa gyseligt som kan forestilles«. Hans Sønner og hans Søstersøn stod paa Volden

Borsbillede fra 1814. Midt i Billedet staar i Profil Andr. Collstrop støttet til sin Stok

og saá, hvordan hans Søster Marie Bertelsens Hus kom i Brand, saa hun med sine fem Børn maatte søge Flugten. Alt det Tømmer, han havde paa Lager paa fire Tømmerpladser, gik op i Luer, og han fik aldrig udbetalt Assurancen derfor. Men det var et ægte Collstropsk Træk, at han mange Aar derefter vedblev at opføre Erstatningskravet 61.500 Rdl. paa Kreditsiden i sin Statusopgørelse. Ulykken ramte ham ogsaa paa anden Maade. Englænderne tog hans Skibe. Efter Branden overdrog han hele Forretningen til sine to Sønner og sin Brodersøn Laue Jessen Maag; han var blevet en træt Mand, og han ønskede kun at være de unges Raadgiver; paa den Maade mistede han ikke Kontakten med sin Forretning, men han var frigjort i det daglige. Firmaets Navn blev Collstrop & Comp.,

hvilket senere ændredes til Collstrop & Maag. Men paa Børsen vedblev han at have sin daglige Gang, og paa et Børsbillede fra 1814 ser man ham, støttet til sin Stok og med høje Vandstøvler, staaende i Samtale med Bankdirektør Kirketerp og i Selskab med flere af Datidens største Grosserere, saasom Joseph Hambro, Erich Erichsen, Didrich Tutein, Hyllested og Wessely. Op af hans ene Støvle stikker en Tømmestok . . .

Grosserer, Oberst R. Collstrop

han gav stadig Indtrykket af at være Tømmerhandleren i Funktion!

Døden kom stille og roligt til ham, da han var 78 Aar gammel. Hans Børn bekendtgjorde i Bladene den 9. Maj 1820: »Stille og blid som hans Vandel her i Livet saaledes døde vor eiegode Fader Grosserer Andreas Collstrop om Morgenens Kl. 2 efter en halv Dags Upasselighed«. Han blev jordfæstet ved sin elskede Hustrus Side paa Assistens Kirkegaard. Trods sine store Tab i 1807 efterlod han sig en betydelig Formue.

Af Børnene gik Lauritz Collstrop, som var født den 18. Februar 1780, direkte i Faderens Fodspor. Han tog Borgerskab som Grosserer og Tømmerhandler den 4. Februar 1807 og optoges som Medindehaver i Faderens Forretning. I Aarene forinden var han slaaet ind paa en borgerlig-militær Karriere og var avanceret fra Løjtnant til Kaptajn og Kompagnichef i det borgerlige Artilleri; han havde gjort sig »fordelagtig bemærket« under Krigsurolighederne, men det var dog Handelsvejen, der lokkede ham, og 1810 traadte han udenfor Nummer og fik derefter sin Afsked i Naade 1814 »med Tilladelse til at bære Korpsets Uniform lig de tjenstgørende Officerer«. Han købte 1809 Ejendommen Hummeltofte ved Lyngby med Hjælp af sin Fader, og efter dennes Død arvede han ogsaa Gaarden ved Holmens Kanal. Den 9. Juni 1810 holdt

han Bryllup paa Frederiksberg med Frederikke Kirstine Sophie Voigt, født den 22. November 1792, Datter af Slotsforvalter Voigt, Frederiksberg Slot. Døden kom i en Alder af kun 43 Aar pludseligt til ham den 27. November 1823; Fru Frederikke overlevede ham i ikke mindre end 35 Aar og døde Nytaarsdag 1858. De havde ni Børn.

Rudolph Collstrop, det næstældste af Børnene, født den 1. April 1812, blev den, der skulde fortsætte Tømmerhandler-Linien. Han tog Borgerskab i 1838, men ogsaa han var inde paa den borgerligt-militære Løbebane. Allerede i 1833 var han blevet Sekondløjtnant i det borgerlige Artilleri, smukt følgende den fædrede Tradition; i 1848 blev han Premierløjtnant, i 1852 Kaptajn og Kompagnichef, og i 1858 sattes han à la suite, Aaret efter udnævntes han til Major, og 1867 fik han ved Borgervæbningens Ophævelse sin Afsked som Oberstløjtnant. I 1870 fik han nyt Afskedspatent som Oberst. Han blev Direktør i Brandforsikrings-Selskabet »Danmark«, der stiftedes i 1861, og som i 1872 udvidedes til ogsaa at være Livsforsikringsselskab.

Rudolph Collstrop interesserede sig stærkt for den By, hvis tro og gode Borger han var. Han valgtes i 1855 til Medlem af Borgerrepræsentationen, hvor han i de følgende Aar udførte et meget paaskønnet Arbejde. Ved hans Død den 17. November 1877 udtalte Borgerrepræsentationens Formand, Højesteretsadvokat C. S. Henrichsen følgende Mindeord om ham: »Collstrop blev i 1855 Medlem af denne Forsamling og vilde saaledes inden Udløbet af den Valgperiode, for hvilken han sidst var blevet valgt, have kunnet fejre et 25-aarigt Jubilæum som Medlem af Forsamlingen. I den lange Aarrække bevarede han, som vi alle vide, en usvækket Interesse for Gjærningen her i Salen, og han røgtede de Hverv, som navnlig i de tidligere Aar i stort Omfang overdroges ham, samvittighedsfuldt og dygtigt. Os alle var han en inderlig god Kollega, som det forhaabentlig altid vil være Tilfældet med den, hvem Retsind og Velvillie saaledes lyser ud af Øjet, som vi saae det hos ham«.

Retsind og Velvilje lyste ham ud af Øjet. Dette var Faderen til den Andreas Collstrop, der skulde blive Slægtens store Mand.

ANDREAS COLLSTROP BEGYNDER

Omtrent, hvor nu Københavns Hovedbanegaard ligger, havde Rudolph Collstrop, Sønesønnen af gamle Andreas Collstrop fra Slesvig, etableret sig som københavnsk Tømmerhandler, da han den 23. Juni 1838 fik sit Borgerskab. Det var en typisk Pladsforretning, som gik støt og gav sin Indehaver og Grundlægger solide Indtægter.

Oberst Collstrop købte samme Aar, han startede sin Forretning, den lave Ejendom Matr. Nr. 76, C. paa Vesterbro, der senere blev til Vesterbrogade Nr. 9, og som laa lige, hvor Colbjørnsensgade og Helgolandsgade siden anlagdes. Her voksede Sønnen Andreas Collstrop op, saa at sige, midt i Træløst. Der er senere blevet malet et Billede af Huset, men endnu først i Treserne var Forholdene de samme, som dette Billede viser. Vejen gik fra det gamle Halmtorv, den nuværende Raadhusplads, ud mod Vesterbro. Ved Tivolis Hovedindgang udvidedes Vejen, og her begyndte Vesterbros Allé med fire Rækker Lindetræer og med den runde Plads for Frihedsstøtten midt i Alléen. Her i Alléens venstre Side laa Vesterbros Teater, omtrent dér, hvor indtil den nyeste Tid Beværtningen Bræddehytten har haft sin Plads, men noget længere tilbage fra Alléen. Derefter fulgte saa Tømmerhandlerne Triers og Collstrops Ejendomme i Nærheden af Vejen, der førte over til den gamle Jernbanestation, som havde sin Plads omtrent, hvor nu Paladsteatret ligger.

Oberst Collstrop efterlod sig ved sin Død tre Børn. Han havde den 14. November 1840 holdt Bryllup i København med Henriette Claudine Martine Oppermann, født den 17. November 1810; hun var Datter af Guldsmid J. Oppermann. Den 23. Januar 1858 afgang hun ved Døden, og hendes Mand overlevede hende saaledes næsten i tyve Aar.

De tre Børn var Mathilde Collstrop, født den 1. Juni 1842; Harriet

Collstrop, født den 15. Juli 1845; ovennævnte Andreas Collstrop, der kom til Verden den 19. April 1847.

Det var Faderens bestemte Ønske, at hans eneste Søn skulde fortsætte Tømmerforretningen efter ham. Der var jo Tradition for, at Slægtens bedste Mænd gik den Vej, og det forpligtede vel ogsaa, at han bar sin Oldefaders, gamle Andreas Collstrops Navn. Saaledes fik han lige fra

Vesterbrogade 9 efter gammelt Maleri

Drengene sin Opdragelse i Træløst, og naturligvis erhvervede han sig paa denne Maade et indgaaende og sikkert Kendskab til denne Vare.

Den unge Andreas Collstrop var heller ikke selv i Tvivl om, at det var Træ, han skulde have med at gøre her i Livet. Men han var allerede tidligt en expansiv Natur, og det stod hurtigt klart for ham, at en Lokalforretning som den, Faderen drev, ikke var noget rigtigt for ham at gaa videre med. Han har selv i et lille, personligt Tilbageblik udtrykt sig saadan: »... den passede mig aldeles ikke«.

I ganske ung Alder sendtes han 1869 af Faderen paa et treaarigt Studieophold til England, og disse engelske Aar blev af en afgørende

Betydning for hele hans Liv, som det allerede har været antydet i denne Bogs indledende Afsnit. Han havde først gennemgaaet en kontormæssig Uddannelse i det store Firma J. P. Suhr & Søn i København, og nu blev han ansat som Volontør i det store Eksportfirma Hunter & Eriksen i Newcastle on Tyne. Det var større Forhold for en ung Mand, der skulde gaa Købmandsvejen, at komme ind under end den relativt beskedne Pladsforretning foran paa Vesterbro.

Af de mange kloge og kærlige Breve, han flittigt sendte hjem fra Newcastle til Faderen og de to Søstre, Mathilde og Harriet, fremgaar det, at han næsten lige med det samme befandt sig godt og hjemligt i England, selv om han mente, at der var meget dyrt at leve med danske Penge. Det var ham meget om at gøre ikke at trække for stærkt paa Faderen, hvis Forretning netop i disse Aar ikke gik saa straalende paa Grund af de daarlige Tider. I et af sine første Breve til Hjemmet paa Vesterbro praler han med, at han nu har lagt et Budget, hvorefter han nok kan gennemføre at leve i England for omkring £ 65 om Aaret. »Jeg haaber, at Du af det foranstaaende vil føle Dig overbevist om, at jeg ikke ødsler«. Og med en, synes vi nu, alt for urimelig Selvkritik tilføjer han: »Jeg vil ikke nægte, jeg er ikke født Økonom, men jeg haaber dog at vise Dig, at man kan hjælpe en hel Del paa Naturen«.

Den første Tid i det fremmede levede han mest sammen med unge Landsmænd, som var derovre for at lære ligesom han selv af engelsk Handelsliv, saaledes Adolf Maag, Villars Lunn m. fl., men han opdagede hurtigt, at han paa den Maade ikke fik de rigtige engelske Sprogkunderskab, og i sin sidste Tid i England søgte han fortrinsvis alene engelsk Omgang. Paa Kontoret var hans Bestilling til at begynde med kun Udfærdigelse af Fakturaer og alle Afskibningspapirer, hvoraf han vel ikke kunde lære meget; men selve Atmosfæren i den store Eksport-Virksomhed indaadede han af sine Lungers fulde Kraft, han brugte sine Øjne og Øren, og han lærte hver Dag et eller andet, som senere kunde blive ham til Gavn. Naar som helst han havde fri, drev han ned i Havnen, der paa mærkelig Maade beskæftigede hans Tanker og bjergtog hans Fantasi. Han stod og stirrede ud over »den umaadelige Masteskov, der saa ud til at indtage et Fladerum saa stort som hele Kjøbenhavns Havn«.

Han stod og tænkte paa, hvordan alt dette var skabt af fremsynte Mennesker. »Man maa vel erindre, at en saadan Dok er dannet udelukkende ved Menneskehaand, Siderne opbyggede af Granit i en Højde af vel 20—30 Fod, saa at de tillade de største Skibe at ligge der til en hver Tid«. Men ogsaa de vældige Armstrongske Maskinværksteder fangede hans vaagne Interesse, og Manden, som havde skabt dem, Sir William Armstrong, omfattede han med en næsten hellig Ærbødighed. Hvilket Geni maatte denne store, mystiske Englænder ikke være! Det tænkte han, naar han stod og beskuede alle disse intenst arbejdende Værksteder med deres Lokomotiver, Skibsmaskiner, Kraner, Dampmaskiner, hydrauliske Kraner og Kanoner. Tænk, at en Mand, der var startet som en lille, beskeden Urtekræmmersvend, kunde drive det saa vidt! Og saa dette Virvar af Skinner paa Jernbanestationerne, hvor imponerende og forvirrende! »Man maa undres over, at der ikke sker flere Ulykker, end der gør...«

Men Andreas Collstrop var ogsaa en ung Mand, og forestiller man sig ham som noget i Retning af en Tørvetriller, tager man fejl. Ikke uden Lune skildrer han i et andet Brev, hvordan han og hans Ven nu maa skifte Logis, fordi deres Værtinde har beklaget sig over, at de sang »Danmarks dejligst Vang og Vænge« paa en Søndag, da de holdt et lille Selskab og var kommet i animeret Stemning. »Jeg huskede godt, at det var Søndag, men da Melodien er meget højtidelig, tænkte jeg, at Miss Shaw vilde anse den for *sacred*, den eneste Slags Musik, der er tilladt om Søndagen; men vi havde gjort Regning uden Værtinde...« Han gik baade i Teater og til Koncerter og Væddeløb og søgte overhovedet enhver Lejlighed til at leve sig ind i rigtigt engelsk Liv. Hans kritiske Sans var vaagen, saaledes naar han for Eks. tog meget skarpt Afstand fra de Former, hvorunder engelsk Væddeløb gik for sig. Spillelidenskab laa hans Natur fjernt, og han udtrykte Ønsket om, at »hele dette fordømmelige og forfærdelige Væsen« aldrig vilde holde sit Indtog i det kjære Danmark. »Saa længe Væddeløb drives, som vi drive dem hjemme, kun som en Spore for den ædle Hesteavl's Fremme, kan det jo være overordentligt prisværdigt, men naar det først udarter som her, saa Gud bedre det«. Saadanne Breve vakte altid Henrykkelse i Hjemmet, og

Søster Mathilde spaaede ham en Fremtid som Ch. Dickens, »saafremt du blot vil nedværdige dig til at være Skribent«.

Den unge Collstrop gjorde ogsaa, hvad han kunde, for paa Afstand at følge saa godt med i Faderens Tømmerforretning som muligt. Han hilste med Glæde enhver Meddelelse om, at Oberst Collstrop havde faaet nye Leverancer. Han vilde have Besked i alle Detailler. Hvorfra tog Faderen Tømmeret, fra Stettin eller andre Afskibningshavne? Hvor, hvordan og hvornaar skulde det leveres? Det var i de Tider, da Krigen mellem Tyskland og Frankrig 1870—71 brød ud, og Andreas Collstrop var til det yderste paa Frankrigs Side i sine Kommentarer til Hjemmet; men først og fremmest nærede han Bekymringer for, hvordan det vilde gaa Faderens Forretning i saadanne Tider. Han opfordrede ivrigt Faderen til ikke at lade sig gaa paa af nogen Konkurrenter, men optræde fast og bestemt i vanskelige Handelssituationer. »Som Du selv siger: det kan ikke nytte at være beskeden. Nej, man maa gjøre sig gjældende, man maa tvinge dem til at respektere sig, og dertil er det vist nok den bedste Maade at vise dem, at man kan handle uden deres Medvirken«.

Faderen paa sin Side slog bestandig i sine Breve til Sønnen paa, at han inden længe skulde komme hjem og hjælpe ham med Forretningen, og en Gang fremsætter han et løst henkastet Forslag om at starte en Træ- Eksportforretning fra Sverrig, saaledes at han blev Mellemand for engelske Huse. Andreas skynder sig at skrive tilbage; han griber Idéen med Begejstring og udformer den straks nærmere: Hovedsædet for en saadan Eksportforretning skulde vel nærmest være Malmø, og da tænker han sig selv siddende i Malmø, Faderen i København... Tanken maa endelig realiseres, han kan jo benytte Lejligheden nu, da han er i England, til at knytte engelske Forbindelser og skabe Grundlaget for en Kunde- kreds derovre.

Det lykkedes virkelig den unge, vordende Forretningsmand paa egen Haand at skaffe sig Forbindelser i det fremmede Land. Før han i 1871 vendte tilbage til København, havde han opnaaet at faa Agenturet for en Række engelske Handelshuse, der enten ikke var repræsenteret i Danmark eller følte sig utilfredsstillende repræsenteret.

Disse engelske Agenturer arbejdede han med for sig selv nogle Aar,

men opgav dem senere, da han fik mere at gøre i Faderens Firma, hvori han var optaget som 24-aarig straks efter sin Hjemkomst, og efter at have løst Grossererborgerskab. Det var i 1875, han rigtigt begyndte at tage Haand i Hanke med Ledelsen af den gamle Pladsforretning. To Aar efter døde Faderen, og nu var Andreas Collstrop sin egen Mand.

Drømmene om større Forhold skulde snart realiseres. Efter et Par Aars Forløb likviderede han Pladsforretningen for at slaa ind paa Handel i større Dimensioner, men i samme Branche. Paa helt bar Bund begyndte han at starte en solid en gros og Agenturforretning i Trælast. Det var i Aaret 1880, og det blev Indledningen til de mange, lange og vanskelige Rejser, Collstrop foretog, og som han i Virkeligheden elskede. Som det vigtigste for ham i en Forretning stod *den personlige Forbindelse med Kunderne*. Han rejste selv ud til dem for at lære dem at kende, og for at de skulde lære ham at kende. Han var den ideale Agent, aldrig paa trængende overfor Kunden, aldrig et Menneske, der kun kom for at sælge, men en Fortrolig, der kom og tilbød sin Hjælp og sin Erfaring — en Personlighed, der indgød Tillid ved det allerførste Møde. I Løbet af Firserne lykkedes det paa denne Maade Andreas Collstrop at faa opbygget en af de største Agenturforretninger indenfor Trælastbranchen her i Landet. Han kom til at staa som den virkelige Tillidsmand mellem Sælger og Køber — en Mand, paa hvis Autoritet og Personlighed begge Parter kunde forlade sig trygt, naar der opstod Divergenser. Interessant er det ved Gennemlæsning af hans Lommebogs-Notater fra Rejserne gennem Landet at se, hvilken helt moderne Form for »Kunde-Psykologi«, han arbejdede med. Før han besøgte en Mand, sørgede han altid for paa diskret Maade ude

Grosserer A. Collstrop, ca. 45 Aar

omkring i Byen at indhente Oplysninger om hans økonomiske og sociale Stilling, om hans Persons Ejendommeligheder osv. Og efter sin første Samtale med ham gik Collstrop hjem til sit Hotelværelse og noterede omhyggeligt sit Indtryk af Manden ned.

Men hans Virksomhed begyndte snart at strække sig ud over Danmarks Grænser. Et Bevis for den Agtelse, som Andreas Collstrops Personlighed tidligt kom til at nyde indenfor Trælastbranchen, fik man, da han i 1887 etablerede Firmaet Pratje & Collstrop i Bremen — senere 1903 med Filial i Duisburg tæt udenfor Düsseldorf. Dette Trælastagentur-firma fik navnlig Repræsentationen for store engelske Verdensfirmaer, som overlod deres Agentur for Tyskland til Firmaet, fordi Danskeren Collstrop var med og kunde intervenere, naar Stridigheder opstod. Den tyske Kompagnon Otto Pratje var den stedlige Leder og fik to Trediedel af Overskuddet. Collstrop fik en Trediedel, som han altid lod gaa ind i Firmaet R. Collstrop — under dette Navn fra Faderens Tid var det jo, at han førte sin store Forretning frem.

DET STORE GENNEMBRUD

Andreas Collstrop havde, da han i 1880 ophævede den af hans Fader i 42 Aar førte Lokalforretning, først etableret en Eksportforretning i Halmstad, men det var ham ikke muligt paa den lange Afstand at føre den tilstrækkelige personlige Kontrol dermed, og efter fem Aars Forløb maatte den opgives paa Grund af Bestyrerens Upaalidelighed. Han søgte desuden en Del Agenturer for store svenske og finske Trælasteksportfirmaer, og denne Agenturforretning ordnede han efter engelsk System. Han overtog Delkredere for Salgene, og det blev da hans egen Sag, hvordan han ordnede Betalingen med Køberne. Dette førte naturligvis i mange Tilfælde til, at han maatte give en ret udstrakt Kredit, og hans Forretning blev paa denne Maade altsaa ikke blot en Agenturforretning, men ogsaa en Slags Bankierforretning. Grosserer Collstrop henviste dog gerne til, at denne Bankiervirksomhed blev drevet paa meget billige Vilkaar billigere end Kreditten kunde opnaas i nogen Bank, da hans Princip var det, at det gjaldt om at gøre sine Købere solide og ikke ødelægge dem ved en kortvarig ekstra Fortjeneste paa dem.

I 1883 knyttede Collstrop Grosserer Axel Schmidt til sig som Prokurist. Schmidt beskæftigede sig navnlig med Trælastagenturerne og blev Collstrop en dygtig og trofast Medarbejder i de næste tredive Aar. Andreas Collstrop nærkede den mest ubegrænsede Tillid til ham. »Schmidt«, sagde han, »kan jeg saamænd betro ikke blot mine Penge, men ogsaa min Samvittighed!« Senere hen formede Forholdene sig saadan, at Collstrop selv fik mindre og mindre Tid til at beskæftige sig med denne Del af Forretningen, og i 1912 tilbød han da Axel Schmidt at fortsætte Agenturforretningen for egen Regning. Det førte til, at Schmidt samme Aar grundlagde Firmaet Schmidt & Bloch sammen med den senere General-

konsul Kay Bloch, som efter Schmidts Død har ført Trælastfirmaet videre som Eneindehaver.

Det store Gennembrud i Andreas Collstrops Virksomhed stammede fra en tilfældig Leverance af Jernbanesveller, som han fik i 1883. Som i et Lynglimt saa han ved denne Lejlighed for sig, hvilket kolossalt Omraade her var at slaa ind paa for en driftig Forretningsmand netop i hine

Grosserer Axel Schmidt

Aar, da Jernbane efter Jernbane blev anlagt og udbedret. Dunkle Ungdomsdrømme, han havde staaet og drømt ovre i England, betragtede de vældige Banelinier og Maskinværksteder, begyndte at antage fastere Form. Han fik Lyst til ligefrem at forcere Svelleforretningen, og han gik med Mod og Dristighed ind i en meget skarp Leveringskonkurrence. Det lykkedes ham hurtigt at skabe sig et agtet Navn som Handlende med Jernbanesveller, og ved forskellige Lejligheder fik han straks i Starten tilslaaet betydelige Leverancer til De danske Statsbaner. Han traf en Ordning med et af de største

Eksportørfirmaer i Danzig, der var af en saa fordelagtig Karakter, at han Gang paa Gang i Konkurrencen her i Landet kunde bringe Sejren hjem.

Han anlagde i Kjøge i Firserne den store Plads, der skulde modtage alt det Træ, som førtes hertil i Blokke fra Danzig, og dette blev da Begyndelsen til den nu saa omfattende Fabriksvirksomhed ved Kjøge Havn. I 1888 afsluttede Collstrop derefter en Kontrakt med Statsbanerne, hvorefter disse skulde lade deres Fyrresveller opskære i Kjøge. Han havde altid næret den største Interesse for Savværksindustrien; hvor som helst han paa sine Rejser kom hen i Skandinavien, søgte han ud i Savværkerne for at høste praktiske Erfaringer, og nogle af disse Erfaringer udnyttede han nu ved Anlæggelsen af sit første Savværk i Kjøge. Han op-

fandt en Savkonstruktion, hvorved Opskæringen af Træblokkene til Sveller (Hafslepers) kunde simplificeres ganske overordentligt, og hvorved Omkostningerne kunde reduceres til ikke meget mere end en Fjerdedel af, hvad de tidligere havde været. Det første nye var, at han vilde anvende Rundsav til Opskæring af Blokkene. Det voldte ham ikke saa faa Kvaler i Begyndelsen, før han naaede frem til en helt sikker

Det gamle Savværk og Imprægneringsanstalten i Kjøge

Metode, der kunde fremstille et glimrende Stykke Træ, som var et udmærket Underlag for Jernbaneskinneerne. Naar man tidligere havde gennemskåret Blokke med Ramsav, klodsede man Svelleblokkene op, saa at man fik Snittet parallelt med de to Sideflader. De 10/10" Blokke er nemlig ikke altid nøjagtigt kvadratiske i Tværsnittet, og Følgen heraf blev, naar det drejede sig om en rhomboid Blok, at Snittet ikke blev parallelt med Sidefladerne. Denne Vanskelighed løste Collstrop omsider meget fikst ved at lade Blokkene fremføre over koniske Valser. Naar da Blokken vippedes over imod den faste Sidevæg, opnaaede man, at Snittet igennem den altid blev parallelt med Sidefladerne. Andreas

Collstrop tog Patent paa dette System, der bl.a. findes omtalt i Holst's »Mekanikens Vidundere«. Det Collstrop'ske Princip benyttes nu overalt i Østersøen og England ved Opskæring af Svelleblokke.

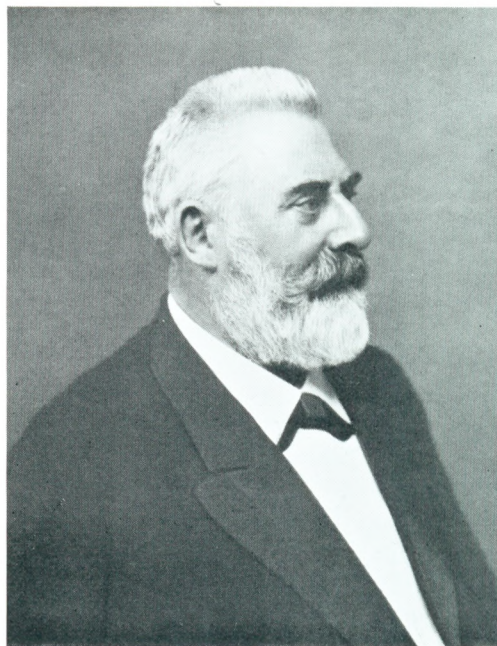
Den store Besparelse i Fremstillingsomkostningerne, som Collstrop opnaaede ved sit nye System, satte ham i Stand til saa meget virkningsfuldere at kunne konkurrere. I sin tidligere Kamp om Svelleleveringerne

Savværket i Danzig

havde han flere Gange løbet Panden mod et stort Firma i Danzig, der ubetinget var paalideligt og leveringsdygtigt, og som derfor frem for mange andre blev hans Konkurrent. Nu bevirkede hans Opfindelse, at hans værste Konkurrent søgte Føling med ham, og Resultatet blev, at han i 1892 indtraadte som Deltager i et Svelle-Konsortium, der senere blev til »Holzexport« G.m.b.H. i Danzig. Det havde en meget stor Eksport og en omfattende tysk indenrigs Forretning, som det har det den Dag i Dag; det opkøber Skove saavel i Polen som i Tyskland og afvirker dem; men desuden driver det en betydelig Indkøbsforretning, idet Firmaet køber af de mange forskellige Producenter, som findes rundt omkring.

Saaledes ser vi, hvordan Collstrop ogsaa sejrede i Udlandet. Det var en stor Triumf for ham, thi netop i Danzig havde man til at begynde med slet ikke troet paa hans Idéer. Da han begyndte at anlægge sit Savværk dernede, rystede man paa Hovedet af ham og gav ham Navnet »Den gale Dansker«. Men en skønne Dag stod Savværket færdigt og kom i Sving; med Undren saá man, at det var i Stand til at præstere et langt hurtigere og nøjagtigere Arbejde, end man nogensinde havde troet muligt. Forspringet i Teknikken gav Collstrop og hans tyske Kompagnoner et betydeligt Forspring i Konkurrencen, og Firmaet fik i sin nye Form en ledende Stilling i Danzig. Da Grosserer Collstrop fyldte 80 Aar, modtog han fra Senatet i Danzig en meget smigrende Henvendelse, hvori man takkede ham for, hvad han havde betydet for Udviklingen af Svelleproduktionen i Danzig.

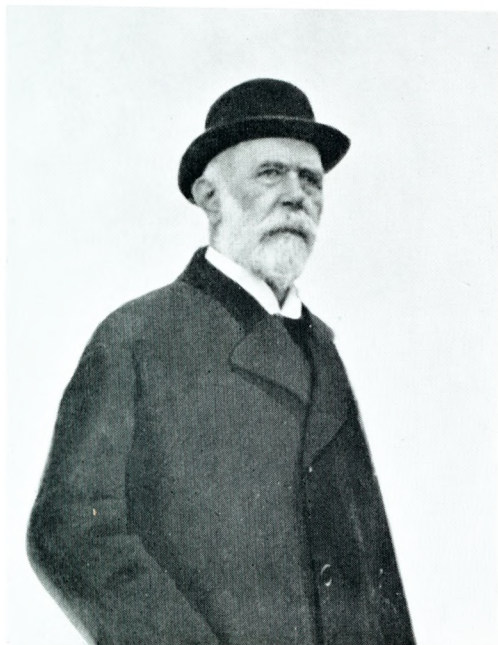

Julius Rütgers

Men lad os nu atter gaa tilbage til de første Aar i Kjøge, efter at Savskæreriet var anlagt. Gennem sine stadig voksende Svelleleveringer, kom Collstrop i meget nær Forbindelse med en Del af de forskellige hjemlige Baners Ledere og Teknikere, og en af dem, Baneingeniør Hein, som dengang var Kontorchef hos Banechef Elben, henledte en Dag hans Opmærksomhed paa det vigtige Imprægnerings-Spørgsmaal. Andreas Collstrops Interesse var straks fangen, og da han fik at vide, at den Mand i Europa, som sikkert paa det Tidspunkt var den mest fremragende Udøver af Imprægnerings-Virksomheden, var Julius Rütgers i Berlin, besluttede han sig til personligt at rejse derned for at stifte hans Bekendtskab.

Det blev et Møde, der fik den allerstørste Betydning for begge Mænd. Andreas Collstrop opsøgte Julius Rütgers uden nogen som helst Intro-

duktion — og kom straks i Kontakt med ham. Det blev til en Række Besøg hos ham i Berlin, og til sidst lykkedes det Collstrop at faa ham interesseret i at optage en Virksomhed med Imprægnering her i Danmark. Samtidig orienterede Collstrop sig dog ogsaa til anden Side og kom blandt andet i intim Forbindelse med »den gamle Mand« indenfor Imprægneringen, Englænderen Sir Samuel Boulton, hvis Bog om Imprægnering han gerne kaldte for sin »Bibel«.

J. Scheel Meyer
Bestyrer i Kjøge 1898—1900
Bestyrer i Horsens 1900—1921

Andreas Collstrop saa fra første Øjeblik klart, hvilken enorm Betydning det nationaløkonomisk kunde have ikke mindst for et træfattigt Land som Danmark, dersom man ad kunstig Vej kunde forlænge Træets Levetid. Han tog det til sig som en af sit Livs store Opgaver at faa overbevist de banetekniske Kredse her i Landet om Imprægneringens store tekniske og økonomiske Værdi. Han vilde bevise dem, at raa og uimprægnerede Sveller havde en Levetid paa højst 10 Aar, mens imprægnerede Sveller bestod i indtil 25–30 Aar. Det blev en Kamp, som

altid, naar noget nyt kommer frem og mødes med Mistro eller det, der er værre: sløv LigeGYldighed. Collstrop gjorde et banebrydende Arbejde og blev aldrig træt af at søge vore mest fremstaaende Jernbaneteknikere for med alle mulige Statistiker at overbevise dem om, at han havde Ret.

Efter 3½ Aars Forløb naaede han endelig at bringe Statsbanernes Generaldirektør, Etatsraad Holst, saa vidt, at denne erklærede sig villig til at forhandle med ham om Anlæg af en dansk Imprægneringsanstalt. I Løbet af ganske kort Tid lykkedes det da at bringe en Kontrakt i Stand, som senere har dannet Grundlaget for hele Imprægneringsvirksomheden i Firmaet R. Collstrop.

Sin første Imprægneringsanstalt havde Collstrop i Forstaaelse med Jul. Rütgers bygget 1889 i Kjøge ved sit Savskæreri, saa den havde umiddelbar Forbindelse med Banestationen og Havnen. En ny Anstalt blev bygget 1900 i Horsens, hvor den ogsaa har umiddelbar Forbindelse med Bane og Havn. Begge Imprægneringsanstalter blev drevet under Firmaavnet: Jul. Rütgersk Imprægneringsanstalt, R. Collstrop. Dette Særfirma bortfaldt i 1914, da Firmaet blev omdannet til Aktieselskab.

Virksomhederne tog et mægtigt Opsving i disse Aar, og de blev til noget helt andet, end de hidtil havde været. Den ene Skibsladning efter den anden med det hvide Træ ankom til de Collstropske Pladser i Kjøge og i Horsens, og Svellertræet taarnede sig op i høje Stabler til det halve Aars Lufttørring, der skulde gaa forud, før det forsvandt ind i de store Imprægnerings-Cylindres ulmende Gab. Den Imprægnering, som fra først af blev anvendt, den saakaldte Rütgerske Blandingsmetode (Klorzink og Tjæreolie), viste sig at lide af forskellige tekniske Mangler, og da en Tysker, Max Rüping, opfandt en Metode med Tjæreolie alene, som maatte betegnes som betydeligt overlegen, fik Collstrop det ordnet saaledes, at Patentretten for Danmark blev overdraget ham. Der arbejdes endnu efter denne Metode, selv efter at Patentet er udløbet. Det bør her ogsaa nævnes, at paa Andreas Collstrops Initiativ blev den Rüpingske Metode ligeledes indført i Sverrig, Norge, Finland, Rusland og England, hvor den stadig anvendes i meget stor Udstrækning.

Den første Kontrakt om Imprægnering som Collstrop afsluttede med De danske Statsbaner, drejede sig om Sjælland og Fyn, men siden fulgte efterhaanden hele Landet med. Det er med Rette sagt, at Tiden arbejdede for Imprægnerings-Tanken. Efterhaanden som Aarene gik, blev Resultaterne for imprægnerede Sveller talrigere, og inden længe kunde enhver Tekniker og Økonom se den store Betydning heraf. Al Tvivl og Mistro forsvandt, ikke mindst takket være det energiske Oplysningsarbejde, Collstrop selv satte sig i Spidsen for paa dette Omraade, først og fremmest gennem Udgivelsen af en Række klare og velskrevne Pjecer med »Oplysninger angaaende imprægnerede og uimprægnerede Svellers Holdbarhed«. Disse Pjecer, hvoraf den første udkom i 1900, og som fortsattes gennem Aarene, samlede alle statistiske Beregninger af Inter-

Den nuværende Imprægneringsanstalt i Kjøge

esse for Banerne, saa de efterhaanden udgjorde et autentisk Materiale, der vakte stor Interesse langt ud over Landets Grænser. Danmark blev i Virkeligheden herved et Foregangsland paa dette Omraade.

Samarbejdet med Statsbanerne hvilede som Følge af alt dette i et stedse fastere Leje, og indenfor Ledelsen anerkendte man nu uforbeholdent Collstrops Indsats. Saaledes udtalte afdøde Generaldirektør Amt i 1912 til ham, at han havde ladet opstille en Beregning over, hvilken Besparelse Statsbanerne havde ved Anvendelse af Imprægnering. Det beløb sig til ikke mindre end 300.000 Kr. om Aaret — et Beløb, som paa Grund af Krigsforholdene og de dermed følgende enorme Priser senere maa have drejet sig om Millioner. Collstrop blev nu i Stand til ogsaa at inddrage Privatbanerne, Telefonselskaber etc. under sit Omraade, og Arbejdet for disse private Institutioner, der rigtigt tog Opsving efter Aarhundredskiftet, kom til at udgøre en meget betydelig Del af Virksomheden.

Samarbejdet med Jul. Rütgers blev ogsaa paa forskellige Omraader betydeligt udvidet. I 1897 dannedes saaledes Firmaet »Actien-Gesell-

Den oprindelige Imprægneringsanstalt i Horsens

schaft der Holzimprägnierungs-Anstalten, System Julius Rütgers in Russland«. Nogle Russere havde henvendt sig til Rütgers i Berlin og foreslaaet ham at optage en Imprægneringsvirksomhed i Rusland. Rütgers havde paa dette Tidspunkt mange Jern i Ilden, og han afviste de russiske Forespørgere i første Omgang; men han tilføjede, at for det Tilfælde, at Collstrop skulde have Lyst til at tage denne Forretning op, vilde han gerne gaa sammen med ham. Collstrop kunde disponere fuld- stændig frit, som han maatte finde det rigtigt, og Rütgers vilde i enhver Henseende godkende hans Dispositioner — som man vil forstaa: en ganske overordentlig stor Tillidserklæring. Saaledes indledes det russi- ske Afsnit af de Collstropske Virksomheder, ikke et af de mindst inter- essante og spændende. Det første store Imprægneringsanlæg blev op- rettet i Kiew. Grosserer Collstrop gik selv med Fyr og Flamme op i Arbejdet; han foretog uafsladelig Rejser til Rusland og fulgte nøje med i hele Administrationen af Virksomheden. Det lykkedes paa faa Aar at oparbejde en virkelig omfattende Imprægnerings- Virksomhed, idet Fir- maet dels byggede selv, dels overtog Anstalter, som tilhørte de forskel-

lige Statsbanedistrikter, og ombyggede dem efter de prøvede danske og tyske Principper, hvorefter der afsluttedes 10=Aars Kontrakter om Forpagtning. Forretningen gav solide Indtægter, og den fik et Navn for Paalidelighed, der maaske paa hint Tidspunkt turde siges at være en Undtagelse i Rusland. Efter Julius Rütgers Død i 1903 overgik Samarbejdet til Rütgerswerke Aktiengesellschaft, Berlin. Da Verdenskrigen

Fabriken i Kieff

udbrød, blev Virksomheden drevet i Kiew, Orenburg, Astrachan, Baku, Gori, Pawlograd og Jekaterinoslaw, men desuden arbejdede man med to mobile Anlæg. Der imprægneredes i hine Aar mellem 4—5 Millioner Sveller aarlig for de russiske Baner.

Et ejendommeligt Vidnesbyrd om den ubetingede Tillid, som Grosserer A. Collstrop nød fra Rütgers Side baade i Forholdet til Rusland og Danmark, var det, at han i sit Testamente indsatte Collstrop som en af sine Eksekutorer, uden Hensyn til, at han var Udlænding. Julius Rütgers efterlod sig, ikke mindst efter Datidens Forhold, en meget stor Formue paa ca. 14 Millioner Mark, som var bundne i alle mulige indu-

strielle Foretagender. I det første Aarstid rejste Collstrop næsten hver Uge til Berlin og deltog i Ordningen af Boet og Planlæggelsen af Fremtiden. Det kom imidlertid efter et Aars Forløb til forskellige Uoverensstemmelser mellem Collstrop og en af den Afdødes Svigersønner. Grosserer Collstrop vilde ikke bøje sig og besluttede derfor at trække sig tilbage som Eksekutor. Men samtidig afslog han, ganske betegnende, at modtage ethvert Honorar. Hellere opgive en Fordel end miste noget som helst af sin Selvstændighed.

COLLSTROPS SIDSTE AAR

Sejrrigt og støt, uden Vaklen førte Andreas Collstrop sine mere og mere vidt spændende Virksomheder fremad.

Men da Grosserer Collstrop nærmede sig de halvfjerds, begyndte han at føle sig lidt træt af den evigt opslidende Gerning med Ledelsen af hele det store Kompleks af produktive Virksomheder, som kun naturligt var for en Mand, der havde en saa lang og bevæget Arbejdsdag bag sig som han. Han ønskede at slappe Tøjlerne lidt; han vilde have, at yngre og friskere Kræfter skulde overtage den væsentligste Drift, saa han selv kunde trække sig tilbage fra den daglige Ledelse. Resultatet af disse Overvejelser blev saa, at han i 1914 omdannede sit eget Firma, hvilket han stadig havde drevet under det gamle Navn R. Collstrop, hvorunder Faderen havde etableret det i 1838, til et Aktieselskab. Han selv vilde nøjes med at være Formand for Selskabets Bestyrelse.

Før vi i et følgende Afsnit hører nærmere om dette Aktieselskabs Stiftelse og dets Virksomhed gennem de svundne femogtyve Aar, skal her fastholdes Billedet af den aldrende Nyskaber, Sjælen i alle de Collstropske Foretagender, som han stedse vil erindres af enhver, der i disse Aar havde Forbindelse med ham.

Grosserer Collstrop var med Aarene blevet noget tunghør, hvilket nok generede ham en Del og sikkert var medvirkende til hans Beslutning om selv at træde noget i Baggrunden. Men ellers syntes han rent ydre at være fuldkommen usvækket af de mange Aars ofte meget enerverende Slid. Han var født til Aktivitet; Hvile og Lediggang var ham inderligt imod; han ønskede, at der bestandig i hans Tilværelse skulde ske noget.

Dette var en af Grundene til, at han elskede Rejselivet saa meget.

GROSSEKER A. COLLSTROP
Efter Julius Poulsens Maleri

Han kunde have gaaet herhjemme og gjort Indtryk af at smaaærgre sig i det ustandselige over Medmenneskers Dumheder eller Geménheder, saadan som man levende kan forestille sig, at en fin, gammel Herre fra en Tid med en anden Tankegang end den nymodens paa en Række af Livets Omraader maatte ærgre sig ved at iagttage alt, hvad der skete omkring ham fra Dag til Dag. Men saa snart han kom ud paa en af sine Rejser i Udlandet, livede han kendeligt op. Hans Sindsstemning blev atter lys og optimistisk, og det var en Nydelse at være i hans Selskab paa disse Ture.

Collstrop tog meget gerne Venner med paa sine Rejser Syd paa; han var jo Enkemand. I 1878 var han blevet gift med Fanny Emilie Christensen, Datter af Hofurmager C. i Vimmelskaftet, født den 20. August 1853 i København; hun fødte ham den 21. Marts 1883 Sønnen Rudolf Collstrop og døde selv fem Dage efter Fødslen, kun 29 Aar gammel. Andreas Collstrop var dengang 36 Aar gammel, og den tidlige Alder, hvori han blev Enkemand, har nok gjort sit til at udvikle hans reserverede Væsen; han blev, hvad Privatlivet angik, en ensom Mand, men han tænkte aldrig paa at gifte sig igen, han glemte aldrig sin store Kærlighed til den unge Hustru og søgte bestandig til hendes Grav paa Frederiksberg Kirkegaard.

Hans Invitation til Vennerne om at deltage i Rejserne havde ofte en original Form. Saaledes opfordrede han engang Fru Bjørn Stephensen til at tage med paa en Tur til Schweiz. Hun sagde mange Tak for den venlige Indbydelse, men tilføjede spøgefuldt, at saa skulde vel ogsaa hendes Mand med. Collstrop vendte sig mod Bjørn Stephensen og sagde:

»Lad gaa! Men det siger jeg Dem, jeg inviterer Dem paa alt, hvad vi spiser, og De faar ogsaa Vinen dertil . . . men jeg giver ikke Kaffe, og de Cigarer, De ryger, maa De selv betale!«

Saadan smaakoketterede han med, at han efterhaanden havde kastet »alle Livets Laster« over Bord. Han nød ikke Kaffe, Whisky, Cognac og lignende, men havde dog ikke kunnet opgive Tobakken helt. Han havde sine smaa Særheder, fik for Eksempel alle sine Klæder fra England, fordi han følte sig overbevist om, at vore Skrædere ikke kunde sy og i hvert Fald ikke kunde tilbyde ham de rigtige Kvaliteter; han købte

aldrig et Slips herhjemme, men kun i Udlandet, da han fandt danske Slips hæsle baade i Farve og Kvalitet.

Yndlingsrejsen gik altid til Territet ved Genfersøen, som vist nok var den Plet i Europa, han holdt mest af — bortset fra hans eget elskede Lundehave ved Helsingør. Efter Faderens Død var han i sin Tid flyttet ind i den gamle Ejendom Vesterbrogade 33, men her blev han kun boende en halv Snes Aar, og i Begyndelsen af Halvfemserne indrettede han sit københavnske Hjem i Ejendommen Østersøgade Nr. 8, hvor han beboede Trediesal og Mansard-Etagen lige til sin Død. Sammen med de to andre Familier, der boede i Huset, ejede han det — en engelsk Bolig-Idé, som han var meget stolt over at have faaet praktiseret herhjemme. I en Aarrække lejede han Sommerbolig i Frederiksdal et Sted i Nærheden af den gamle Kro, og i disse Somre kom han meget paa Hummeltofte, der ejedes af Øjenlægen, Professor Edm. Hansen Grut, hvem han satte megen Pris paa, samt hos dennes Svigersøn, islandsk Købmand, senere Nationalbankdirektør Knudtzon paa det tæt op ad hans egen Sommerbolig beliggende Lille Hummeltofte. Han havde noget, han kaldte sin »Frederiksdal-Kreds«, det var, foruden de lige nævnte, Mænd som Øjenlægen, Dr. Ejler Hansen, Grosserer Oscar Prior, Faderen til senere Generalstabschef William Prior, og Grosserer Victor Høffding. Siden lejede han sig et Par Somre ind i en af Cottagerne ved Næsseslottet i Holte og boede ogsaa et Par Somre til Leje i Teaterdirektør Abrahams Villa »Skrænten« ved Julebæk.

Det var under sine Spadsereture heroppe til og fra Helsingør, at hans Blik faldt paa Lystejendommen Lundehave, der er beliggende paa Nordre Strandvej kun skilt fra Marienlyst Park ved Grev Moltkes store, røde Ejendom. Lundehave ejedes dengang af Skibskaptajn Koch, en Broder til Konsul P. C. Koch, Det Forenede Dampskibsselskab, og Grosserer Collstrop lejede Huset af ham nogle Somre for endelig at købe det af Boet efter hans Død i 1905. Han lod sin nære Ven, Overarkitekt, Professor Wenck bygge det om og modernisere det, saa den oprindeligt ret beskedne Ejendom fik et betydeligt mere herskabeligt Præg. Saaledes tilbyggedes blandt andet en stor Verandastue ud mod Sundet, og ovenpaa indrettede Grosserer Collstrop sit Arbejdsværelse helt efter engelsk

Mønster med en stor Kamin, i hvis Egeplanke han lod indridse sit Livs Motto: *Arbejde — Livets Glæde*. En udenlandsk Videnskabsmand, som senere har aflagt Besøg paa Lundehave, har uforbeholdent erklæret, at det efter hans Mening er »Arbejdsværelset med den smukkeste Udsigt i Europa«, og noget er der om det. Hvor finder man en skønnere Plet i Danmark end denne yppigt grønne Kyststrimmel Nord for Kronborg,

Lundehave

som den ved Sommertid ligger indspundet i Duften fra vilde Roser, med Bølgenes Klukken i Strandkanten og med den henrivende Udsigt over det blaa Sund til den svenske Kyst? Kridhvide Sejlere stryger bestandig forbi, nu og da passerer ogsaa en lille Fiskerbaad med rustrøde Sejl, eller en af de store Oceanlinere glider majestætisk gennem Sundet, et Bud fra de syv Have. Her kunde den gamle, danske Købmand, der selv ved sin egen Indsats havde erobret noget af en Verden, finde den ideelle og fortjente Hvile og Fred i sin lange Livsaften.

Og her elskede han at se den snævre Kreds af Venner, som han stadig holdt trofast ved gennem Aarene. Nogle af dem er allerede

nævnt; her skal nu tilføjes Navne som Harald Bing, der stod ham nær lige fra de unge Dage, Overretssagfører Jacob Damkier, Etatsraad Simonsen, Lægen, Dr. Otto Jespersen, Læge Jacob Doss, Konferensraad Lyngbye, den gamle Generalkonsul Johan Hansen, som var Svigerfader til førnævnte Otto Jespersen, og dennes Søn, nulevende Generalkonsul Johan Hansen. Grosserer Collstrop var i Virkeligheden en meget gæstfri Natur; smukke Damer var ham en rent æstetisk Nydelse, han behandlede dem med en engelsk Gentlemans Galanteri, og Børn holdt han ogsaa meget af, opfordrede altid Vennerne til at tage deres Smaa med, naar de skulde besøge ham paa Lundehave. Nede ved Indkørslen fik han Professor Wenck til at bygge en særlig, hvidkalket Pavillon med smuk Søjleindgang, som han spøgefuldt kaldte »Børnely«. Den blev ogsaa benyttet til Gæsteværelser, thi Collstrop kunde nok lide at have mange Gæster hos sig, men ønskede paa den anden Side ogsaa at have dem lidt paa Afstand.

Venskabet med Harald Bing fortjener maaske et Par Linier for sig. I sine yngre Aar var Andreas Collstrop nærmest radikalt indstillet lige som Bing og nærede blandt andet stor Beundring for Georg Brandes, der netop i de Aar begyndte at »slaa Vinduerne op til Europa«. Hele Tidens engelsk-national-liberale Indstilling greb Collstrop og førte ham nærmere sammen med Bing; han lod sig ogsaa vælge til Medlem af den liberale Vælgerforenings Bestyrelse; men senere, da Socialismen fra Tyskland begyndte at trænge frem i Danmark, skiftede Collstrop klart Holdning og blev til det yderste konservativ. Det kom da til nogle politiske Kontroverser mellem ham og Bing, men siden blev alt godt igen imellem de to kloge Mænd, og de fulgte hinanden troligt gennem Livet, stod sammen i Medgang som i Modgang.

En anden af Vennerne fra de senere Aar paa Lundehave var gamle Redaktør Martinus Galschiøt, der fra sin historiske Bolig ved Reberbanen i Helsingør næsten daglig foretog en Tur ud til Grosserer Collstrop. De to gamle Herrer sad saa lunt og trygt i Haven under det store, skyggefulde Lindetræ eller oppe i det sollyse Arbejdsværelse med den prægtige Udsigt over Sundet og udvekslede kloge og livserfarne Bemærkninger om alt i Tiden. Det passede dem nok ikke alt sammen lige

godt. Collstrop, hvem den tre Aar ældre Galschiøt yndede at kalde »min Alderdoms Ven«, var den konservative, mens Galschiøt stadig er forblevet Radikaleren; dog forenede mangt og meget deres Livsanskuelse, og de saa med samme Kritik paa adskillige af den moderne sociale Udviklings mærkelige Fænomener. De ærgrede sig sammen.

»Bekymringer«, sagde Collstrop, »forkorter sikkert Livet, men Ærgrelser gør det ikke. Jeg kan tale af Erfaring om utallige Ærgrelser: Sammenbruddet i Rusland, der kostede mig store Summer, Landmandsbanken, Politik, Aviserne, men de har ikke berøvet mig min Nattesøvn. Jeg tror, det er ganske sundt at holde Galden flydende, og jeg ærgrer mig heldigvis eftertrykkeligt den Dag i Dag!«

Han elskede at arrangere smaa, nydelige Middagsselskaber, ved hvilke han var en smilende og charmerende Vært, der bød sine Gæster paa de bedste Vine og fine Retter, hvorefter man spillede Whist. Principielt bød han aldrig paa Whisky, ja, han pralede med, at han kun een Gang i sit Liv havde haft en Flaske af »det Stads« i Huset. Han var gavmild i det store, men kunde være mærkeligt paaholden i smaa Sager. Da han ved en bestemt Lejlighed skænkede en Slægtning en Gave paa 100.000 Kr., nægtede han indtil den yderste Irritation derudover at betale et lille Beløb paa ca. 100 Kr. ved Pengenes Indsættelse i Biskuben; derimod betalte han glat væk Aaret efter det meget større skattepligtige Beløb for hende.

Det var dog kun i det sidste Tiaar eller deromkring af sit Liv, at Grosserer Collstrop helt faldt til Hvile i sit Otium. Indtil da var han stadig en travlt optaget Mand, der hver Dag tog ind fra Lundehave til Hovedstaden for at passe sine Forretninger. Der var ogsaa blevet kaldt paa hans Evner ude fra. Politik havde han aldrig ønsket at gaa ind i, men andre Tillidshverv overtog han flere af. I adskillige Aar sad han som Medlem af en Mængde forskellige Aktieselskabers Bestyrelser her i Landet, og han var blandt andet med til at stifte Kjøbenhavns Flydedok og Aarhus Trælasthandel, senere omdannet til Det danske Trælastkompagni. Som Bestyrelsesmedlem i Flydedokken udførte han navnlig et meget betydeligt og højt paaskønnet Arbejde ved at bistaa ved Organiseringen af hele Virksomheden i dens første vanskelige Aar. Til sit 76.

Aar fungerede han som Medlem af Flydedokkens Bestyrelse, hvilket vil sige ialt i 25 Aar, og deraf var han i en Aarrække Formand for Bestyrelsen. Han var tidlig og silde paa Færde med Raad og Daad og havde især Betydning ved sit Arbejde for Værftet, da det lige efter Starten kom ud i store Vanskeligheder, især ved den store Lockout i 1899, som Flydedokken ene af de daværende danske Skibsværfter blev inddraget i. Da traadte Grosserer Collstrop til og gav sin personlige Garanti overfor Banken, for at Flydedokken kunde faa det Laan, der var nødvendigt for at bringe Virksomheden over det døde Punkt. Senere kom der en anden Lejlighed, da en Udvidelse af Aktiekapitalen var nødvendig; Collstrop paatog sig da at være Medgarant overfor Banken for Emissionen. Og der kunde nævnes mere til. Alt gjorde Collstrop — som det blev fremhævet under almindelig Tilslutning paa den Generalforsamling i 1923, ved hvilken han trak sig tilbage — af Interesse for Flydedokken og for at bringe den ud over Vanskelighederne, uden selv at have nogen som helst Fordel derved, kun med Sikkerhed for een Ting, nemlig Risikoen.

Andreas Collstrop var ogsaa Medlem for Bestyrelsen for det Harald Plumske Transatlantisk Kompagni, ligesom han i en Aarrække havde Sæde i Den danske Landmandsbanks Bestyrelse. Begge Dele bragte ham store Skuffelser. Ved det transatlantiske Kompagnis Likvidation tabte han personligt en stor Del af sin Formue, og ved Landmandsbankens Sammenbrud i 1922-23, hine saa mørke Aar for dansk Erhvervsliv, inddroges han i Kraft af sit Mandat som Bankraadsmedlem i den store Retssag, der blev hele Landets Samtaleemne. Det personligt tragiske for Andreas Collstrop var, at han for længst, inden Katastrofen kom, havde ytret Ønsket om at trække sig tilbage fra begge Bestyrelser og kun under et haardt Pres fra Plums og Glückstadts Sider havde ladet sig bevæge til at blive siddende et lille Stykke Tid endnu. Han gav under Kommissionsforhørene vedrørende Landmandsbanken Indtryk af at være netop den ranke og fribaarne Personlighed, som alle, der forud kendte Andreas Collstrop, ansaa ham for at være, og fra fjern og nær strømmede i de Dage Sympati-Tilkendegivelserne ind til ham. Han afviste klart ethvert Tilløb til at sætte nogen Plet paa hans købmandsmæssige Ære, og han gjorde det — trods sin generende Tunghørighed — med

en Sikkerhed og Overlegenhed, der skabte umiddelbar Respekt om hans Personlighed i Retssalen. Men saa snart Forhørene var til Ende, og Højesteret omsider i 1923 fik afsagt sin summariske Dom i den store og vanskelige Sag, tog Collstrop uden at blinke Konsekvenserne af den Stilling, han havde beklædt. Han udfærdigede en Check paa en Million Kroner — hans Andel i Erstatningsbeløbet.

Men ogsaa saadanne Skygger forsvandt efterhaanden af hans Liv, og nu levede han sine sidste Aar stille og tilbagetrukket paa sit elskede Lundehave mellem sine Roser og med sin dejlige Udsigt over Øresund. For Helsingør var han en god Mand. Han skænkede store Summer til Byens Forskønnelse, saaledes 60.000 Kr. til Omlægningen af Marienlyst Slotspark og et halvt Hundrede Tusinde til Fjernelse af den Bygning i St. Annagade, der skjulte St. Maria Klosters Refektorium.

Af selve Lundehave, som han elskede saa højt, ønskede han ogsaa at gøre en testamentarisk Gave. Han drøftede med sin gode Ven og juridiske Raadgiver, Kammeradvokat Vagn Aagesen forskellige Planer og blev tilsidst staaende ved den Idé at gøre Lundehave til Æresbolig for en dansk Videnskabsmand. Han gik selv op i Videnskabernes Selskab og forhandlede om Sagen, og den 7. April 1925 udstedte han det Gavebrev, ved hvilket Ejendommen efter hans Død skænkedes til Bolig for et af Selskabets Medlemmer. Ved en aftenlig Sammenkomst i Selskabet traf Grosserer Collstrop pudsigt nok dengang Professor Otto Jespersen, vor store Sprogmand, uden at ane, at han skulde blive den første Beboer af Æresboligen efter hans Død. Otto Jespersen havde omkring Aarhundredskiftet siddet i Bestyrelse sammen med Collstrop i Engelsk Selskab i København, og Bekendtskabet blev nu opfrisket paa den Maade, at Grossereren indbød Professoren og hans Frue til et Besøg paa Lundehave. Under dette Besøg slog Collstrop paa, at han tænkte paa at fraflytte Lundehave og i Stedet købe et Hus i Montreux; han kunde nok have Lyst til at se, hvem Videnskabernes Selskab saa vilde udpege til at bo paa Lundehave. Denne Plan blev dog aldrig realiseret. Ved Collstrops Død i 1933 traadte den særlige Bestyrelse, der skulde tage sig af Æresboligens Anliggender, sammen; den bestod af 4 Medlemmer, nemlig Kammeradvokat Vagn Aagesen, der var Formand, den afdødes

Søn, Legationsattaché i Berlin Rudolf Collstrop, Professor Martin Knudsen og Professor Aage Friis. Til Bestridelse af Udgifterne ved Husets og Havens Vedligeholdelse havde Grosserer Collstrop hensat en Kapital paa Kr. 400.000.—. Der meldte sig fire Medlemmer af Videnskabernes Selskab, som kunde tænke sig at komme til at bo paa Lundehave, og det var vist nok fuldkommen i Andreas Collstrops Aand, at Videnskabernes Selskab gav Æresboligen til Professor Otto Jespersen, gennem saa mange Aar Universitetets fremragende Lærer i Engelsk. Sidste Foraar lod Professor Jespersen indsætte en smuk Bronzeplade i Ejendommen med Insriptionen: »Andreas Collstrop, død i 1933, skænkede denne Bolig til en dansk Videnskabsmand«.

I sine allersidste Leveaar blev Grosserer Collstrop ved forskellige Lejligheder hædret og hyldet, saaledes paa hans 80 Aars Fødselsdag i 1927, da han udnævntes til Kommandør af Danebroge, ligesom han modtog mange smigrende Hyldesthilsner fra det store Udland, hvor hans Virke mindedes.

Let duknakket, fin og tynd af Skikkelse gik den gamle Herre hver Dag sin Spadseretur ud ad Nordre Strandvej, trofast fulgt af sin sorte Puddel Bobby. Indtil man pludselig ikke saa ham en Morgen. Han var stille og roligt gaaet bort, havde efter nogen Tids Blærelidelse lukket Øjnene og stridt Livets Kamp til Ende paa sit kære Lundehave. Bobby sad ensom og sørgmodig ude paa en af Græsplænerne, kunde ikke forestaa, at dens Herre ikke kom ned mere...

Det var den 21. Juli 1933, en klar og smuk Sommerdag, at Døden indtraf. Den gamle Handelsmand fik overalt i Indlandets som i Udlandets Presse det smukkeste Eftermæle. Engelske Blade skrev, at det var dansk Tømmerhandels »grand old man«, der var gaaet bort.

Bisættelsen foregik fra Søndermark Krematorium faa Dage senere ved en enkel og smuk Højtidelighed. Urnen nedsattes senere paa Frederiksberg Kirkegaard, i den samme Grav, i hvilken han et halvt Hundrede Aar i Forvejen havde ladet sin unge Hustru stede til Hvile.

Lige efter Begravelsen samledes Bestyrelsen for R. Collstrop^A's paa Selskabets Kontor. Næstformanden, Kammeradvokat Vagn Aagesen tog Ordet og udtalte under Bevægelse følgende:

»For lidt siden var vi samlede om Grosserer Collstrops Kiste ude paa Krematoriet. Nu mødes vi her paa Kontoret for den Virksomhed, som han skabte, og hvis Bestyrelses Formand han var i tyve Aar. Vi har svært ved at forstaa, at Collstrop ikke er mere, og at han ikke mere skal færdes i disse Stuer. Et Billede har i disse Dage trængt sig frem for mig: Jeg synes, det er, som et af Skovens stolte, gamle Træer stille er segnet for Alderens Tryk, et Træ, der stod med dybe Rødder i den danske Jord. Et smukt Eftermæle har Collstrop faaet baade ude omkring og i Dag i Krematoriet; men jeg synes, at der ogsaa i Dag skal tales om ham paa dette Sted, og jeg maa maaske som Bestyrelsens Næstformand have Lov til at sige nogle Ord og derved give Udtryk for vore Tanker om ham. — Det er jo ikke saa mange Aar, jeg har haft Lejlighed til paa nærmere Hold at se ham som Leder af denne store Virksomhed, som blev hans Livsgerning; andre vilde derfor bedre end jeg kunne fortælle om, hvad han i Enkeltheder har betydet for denne Virksomhed. Men det kan jeg sige mig selv, at man skaber ikke en saa stor og vidtforgrenet Virksomhed uden at have rige medfødte Evner, uden at have Energi, Initiativ og Vovemod, og uden at have Lyst og Evne til at gøre en personlig Indsats og yde et betydeligt Arbejde — og alle disse Egenskaber havde netop Collstrop i rigt Maal. For mig staar han først og fremmest som en Arbejdets Mand; for ham var Livet Alvor og Pligt, og han stillede de strengeste Krav baade til sig selv og sit Arbejde. Jeg husker, at han, da jeg for 43 Aar siden for første Gang traf ham oppe i Sverrig, sagde til mig: »For mig er Arbejdet kun en Lykke; jo vanskeligere Arbejdet er, jo mere frister det mig; jeg holder af at møde Modstand for at kunne overvinde den«. — Vi vil i Dag mindes Collstrop som den evnerige og virkelystne Mand, men vi vil ogsaa i Dag mindes ham som Mennesket Collstrop, saadan som vi var kommet til at holde af ham gennem de mange Aar. Der er ingen Grund til her at dække over, at der undertiden kunde komme noget køligt over ham, noget næsten barskt eller ufølsomt, som vi ikke rigtigt kunde forstaa, men vi glemte det straks, for vi vidste, at det kun var en ydre Skal, og at der indenfor denne slog et varmt Hjerte. Man behøvede blot at se ham sammen med Børn, se hans Kærlighed til Børn og hans Godhed mod dem for at blive klar

over dette; og for dem, han holdt af, var han en trofast Ven. Trofasthed og Retlinethed var to af Collstrops Væsensmærker. — Jeg sagde før, at det ikke er let at forstaa, at Collstrop ikke er mere; vi kan ikke forstaa, at vi ikke mere skal se hans ranke Skikkelse, hans fine vindende Smil og hans dejlige Blik, men for Savnet af alt dette maa vi ikke glemme, at han fik en mild Død, og at han nu har faaet den Fred, han længtes efter. Da jeg for en halv Snes Dage siden sidste Gang talte med ham, sagde han til mig: »Jeg ser roligt Døden i Møde, for jeg har ikke mere nogen Lyst til at leve«. Han er nu ved Døden gaaet ind til den Stilhed og Fred, som han længtes efter, men her i dette Selskab, som blev hans Livsværk, og hvor vi, hans Medarbejdere, blev hans Venner, vil hans Navn leve og hans Minde blive bevaret til sene Tider«.

DEN NYE TID

Det var mod Slutningen af 1913, at Grosserer Collstrop havde taget sin tidligere omtalte Bestemmelse om selv at træde noget i Baggrunden i sin store Virksomhed og lade det gamle Firma R. Collstrop omdanne til et Aktieselskab.

Nytaarsdag 1914 — dette Aar, der paa en saa betydningsfuld Maade skulde komme til at sætte Skel mellem gammelt og nyt — traadte da Aktieselskabet R. Collstrop i Virksomhed. Den konstituerende Generalforsamling blev afholdt lidt senere i Januar Maaned i Landmandsbanken.

Selskabets første Bestyrelse kom til at bestaa af Grosserer A. Collstrop, der blev Formand, Etatsraad Emil Glückstadt og Generaldirektør i Rütgerswerke i Berlin, Konsul S. Segall. Aktiekapitalen blev paa 1.250.000 Kr. Heraf blev naturligvis Hovedparten overtaget af Grosserer Collstrop, men iøvrigt deltog Rütgerswerke Aktiengesellschaft, Berlin, Konsul W. Schoenberg og hans Kompagnon Richard Herrmann samt forskellige af Aktieselskabets Funktionærer.

I Efteraaret 1916 udtraadte Konsul Segall af Bestyrelsen; det var af politiske Grunde, men i Foraaret 1922, da man havde faaet den store Krig lidt paa Afstand, indtraadte han atter og vedblev nu at sidde i Bestyrelsen til sin Død i Efteraaret 1925. I Stedet for Konsul Segall indtraadte Grosserer Axel Schmidt, Grosserer Collstrops tidligere, mangeaarige Prokurist; han sad i Bestyrelsen indtil sin Død den 5. Februar 1933. Iøvrigt fik Bestyrelsen ogsaa i de følgende Aar en Række nye Medlemmer; saaledes indtraadte Kammeradvokat Vagn Aagesen i Foraaret 1925 og valgtes til dens Næstformand; i Marts det følgende Aar blev Dr. Zwingauer Medlem og i August 1932 Professor Martin Knudsen. Efter Grosserer Collstrops Død i Sommeren 1933 indtraadte hans

Konsul Segall

Søn, Attaché ved det danske Gesandtskab i Berlin Rudolf Collstrop i Bestyrelsen, og Kammeradvokat Vagn Aagesen valgtes til Formand. Endelig er Direktørerne Edv. Bülow og M. Hansen indtraadt i Bestyrelsen i 1936. Edv. Bülow blev fast ansat i Firmaet R. Collstrop allerede i 1903; han blev Prokurist i 1909 og Direktør for R. Collstrop A/s i 1916. M. Hansen blev ansat som Bogholder i Firmaet i 1901, Prokurist 1912 og Direktør i 1919.

Efter sin Start i Januar 1914 fortsatte Aktieselskabet naturligtvis uden Afbrydelse af nogen Art det gamle Firma R. Collstrops Virksomhed, og alt tegnede godt til at begynde med. Alligevel skulde de nærmest følgende Driftsaar ikke blive saa tilfredsstillende, som man paa Forhaand havde haft Grund til at vente. Det var Europas skæbnesvangre Aar 1914, Verdenskrigen brød ud i August og væltede alle normale Beregninger over Ende.

Det blev paa alle Maader nogle meget vanskelige Aar, der fulgte. Baade i Tyskland og i Rusland led Selskabet store Tab, og i Aarene 1915–17, da saa mange andre her i Landet skovlede Penge ind, sad det i Virkeligheden som en Fattigper-Eriksen og slikkede sine Saar. Det hedder i Beretningen fra 1914:

»Krigen greb ind i alle Forhold, og paatagne Svelleleverancer kunde ikke udføres. Tilførslen af Stænger standsede, ligesom ogsaa Omsætningen af disse sidste delvis ophørte, og Imprægneringsanstalterne maatte indstille Virksomheden paa Grund af Mangel paa Tjæreolie.

Kreosotolie, som var solgt til Finland, kunde ikke leveres. De udenlandske Forret-

Etatsraad Emil Glückstadt

Kammeradvokat Vagn Aagesen

Attaché Rudolf Collstrop

Dr. N. Zwingauer

Professor Martin Knudsen

ninger, i hvilke Firmaet er stærkt interesseret, er kommet ind i meget vanskelige Forhold, hvorved der kan blive foraarsaget betydelige Tab, der endnu ikke lader sig overse».

Denne sidste pessimistiske Spaadom skulde kun alt for godt gaa i Opfyldelse. Virksomheden i Rusland smuldrede hen. Det tidligere omtalte Aktieselskab »Træ-Imprægneringsanstalter i Rusland, System Julius Rütgers« havde i Aarene før Krigen arbejdet sig op til en betydelig Position med vor Landsmand, den nuværende Gesandt i Prag Eigil Leth som Leder. Disse Svellefabrikker i det fremmede Land var af store Dimensioner, omfattende hele den sydøstlige Fjerdedel af Sydøst-Rusland. Efter at der i Rusland var opstaaet en Produktion af Tjæreolie i Kuldistrikterne omkring Donetz, var Firmaets Position gennem det Rüpingske Patent blevet stærkt styrket; men under hele Krigen maatte Selskabet naturligvis føre en stagnerende Tilværelse, og efter Revolutionen i 1917 blev Virksomheden nationaliseret af den bolshevikiske Regering, uden at hverken Kreditorer eller Aktionærer fik en Øres Erstatning.

Direktør Edv. Bülow

Det lykkedes i 1915 trods alle Vanskeligheder herhjemme at aflevere omtrent en halv Million Sveller og Sporskiftetømmer til Statsbanerne. Alle Leveringer til England fra Østersøen blev naturligvis fuldstændig standsede af Krigen, og da det Collstrop'ske Danziger Firma i stor Udstrækning drev denne Forretning, kunde det fremskaffe de ovennævnte Partier. Men i Løbet af 1915 og 1916 udtømtes disse Lagre i Østersøen. Ny Produktion havde ikke fundet Sted, da Krigen paa den tysk-russiske Front for en stor Del netop hærgede Produktionsegnene. Det blev derfor nødvendigt at omlægge Forsyningerne, og det lykkedes ogsaa i

Løbet af 1917–18 at faa oparbejdet en ret betydelig Produktion af $5 \times 10''$ Fyrresveller fra Sydsverrig i en savskaaren Vare, som i det store og hele maatte siges at være tilfredsstillende.

Men Krigen gav ogsaa Anledning til en ret stærk Udvikling af Produktionen af danske Bøgesveller. Heri deltog ikke Firmaet selv. Desværre blev denne Produktion i 1918–19 stærkt hæmmet af de ganske

Direktør M. Hansen

overdrevne Priser, hvortil baade Bøgekævlerne fra Skovene og Omkostningerne ved Fremstillingen af Svellerne var drevet op. Det sidste førte til, at Statsbanerne selv indrettede en Skæring af Bøgesveller paa Maskinværkstederne, men ogsaa denne Produktion ophørte efterhaanden. Interessen for Bøgesveller hvilede derefter i den næste halve Snes Aar.

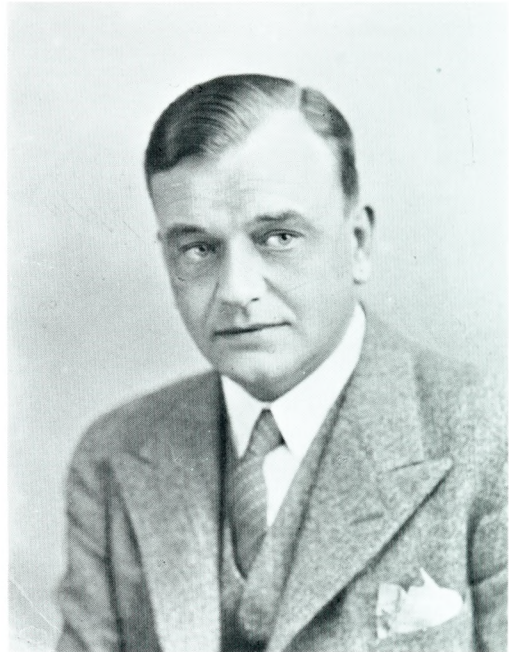
Paa Arbejdet paa Imprægneringsanstalterne virkede Krigen helt katastrofalt. Firmaet havde paa et tidligt Tidspunkt indkøbt sit Forbrug af Tjæreolie for 1914 og 1915 fra det store, tyske Tjære-Syndikat,

men disse Leveringer blev paa Grund af de Vanskeligheder, Krigen skabte for enhver Import, fuldstændig umuliggjort. Man havde ogsaa løbende store Kontrakter om Levering af Tjæreolie i Tankdampere til Norge og Finland, og disse Kontrakter kunde heller ikke udføres. I Efteraaret 1914 var Beholdningerne af Tjæreolie i Horsens og Kjøge opbrugte.

Det lykkedes da i Begyndelsen af 1915 ved Rütgerswerkes Hjælp at faa leveret en Del Imprægneringssalt fra Tyskland — det saakaldte Dinitrophenol eller, som det senere kaldtes, Triolith, der bl. a. havde været anvendt til Imprægnering af Tømmer i Gruber. Det er derfor ogsaa noget af en Tilfredsstillelse for Firmaet, at det nu — omtrent

Ingeniør A. Blichfeldt-Petersen

Prokurist Harry Jensen

20 Aar senere — har kunnet fastslaas, at Resultaterne af denne Nød-Imprægnering dog har givet ganske gode Resultater.

Det lykkedes imidlertid dog i 1915 at skaffe en Del Tjæreolie fra England, omend paa en meget besværlig Maade og til meget dyre Priser. Tjæreolien maatte nemlig tages frem i Tønder, og da saadanne ikke kunde skaffes i England, maatte Selskabet opkøbe Tønder i Titusindvis her i Landet, som saa blev sendt tomme til England for at komme frem igen fyldt med Tjæreolie. Denne Tilførsel standsedes i Februar 1917, da Tyskland aabnede den uindskrænkede U-Baads Krig. Samtidig nægtede Tyskland at levere mere Dinitrophenol, idet en Del af de dertil anvendte Kemikalier benyttedes til Fremstilling af Ammunition. R. Collstrop ^{A/s} foreslog da Statsbanerne at anvende Kieselfluornatrium, et Af-faldsprodukt ved Fremstillingen af Superphosphat, hvoraf der fandtes enkelte Partier her i Landet. Med Kieselfluornatrium imprægnerede man nogle Hundredtusinde Sveller i Efteraaret 1917 og i Løbet af 1918.

Da Krigen hørte op i Efteraaret 1918, blev det atter muligt at frem-skaffe Tjæreolie i Tankdamper, omend i de følgende Aar til ganske

uhørt høje Priser. Men nu var Selskabet R. Collstrop efter saa nogen- lunde at have overstaaet Krigens Tab og Vanskeligheder kommet ind i en Udvikling, som bar det stærkt frem. Den store Elektrificering af Landet, der var begyndt allerede omkring 1910, tog rigtig Fart.

Allerede før Krigen spillede Produktionen af imprægnerede Stænger en stor Rolle for Firmaet. Fra Slutningen af Halvfemserne overdrog

Chr. Jansen
Bestyrer i Kjøge 1909-1921
Bestyrer i Horsens 1921-1938

Københavns Telefon- & Aktieselskab Firmaet betydelige Leveringer af Telefonstænger, og K. T. A. S. har siden da været en af R. Collstrops største Kunder og stadig opretholdt et betydeligt Lager af Stænger paa Fabriken i Kjøge. I Begyndelsen af Aarhundredet blev ogsaa Fynskommunale Telefonselskab og Forenede Sydjydske Telefonselskaber store og trofaste Kunder hos Firmaet.

I alle disse Aar drejede det sig omtrent udelukkende om Levering af Telefonstænger, men Elektrificeringen af Landet med Anlægget af Elektricitetsværker i alle Egne og Byer betød som sagt en yderligere Udvikling for Firmaet. Krigen vir-

kede naturligvis straks hæmmende herpaa. Der byggedes i Krigsaarene kun forholdsvis lidt, og det var uhyre besværligt at fremskaffe det nødvendige Materiale. Det bør dog nævnes, at Firmaet i 1917 leverede Masterne til den store 50 Kilovolt-Linie, som Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs- & Aktieselskab byggede fra Helsingør til Lyngby til Befordring af Elektricitet fra Sverrig. Denne Ledning var oprindelig projekteret bygget paa Jernmaster, men Krigen hindrede Leveringen af disse, og Direktør Angelo projekterede da en Træ-Konstruktion, bygget som A-Master med Trætraverser. Det lykkedes Collstrop at fremskaffe det store Parti Master, som skulde bruges hertil. Ledningen, som har

J. P. Jensen
Bestyrer i Kjøge fra 1921

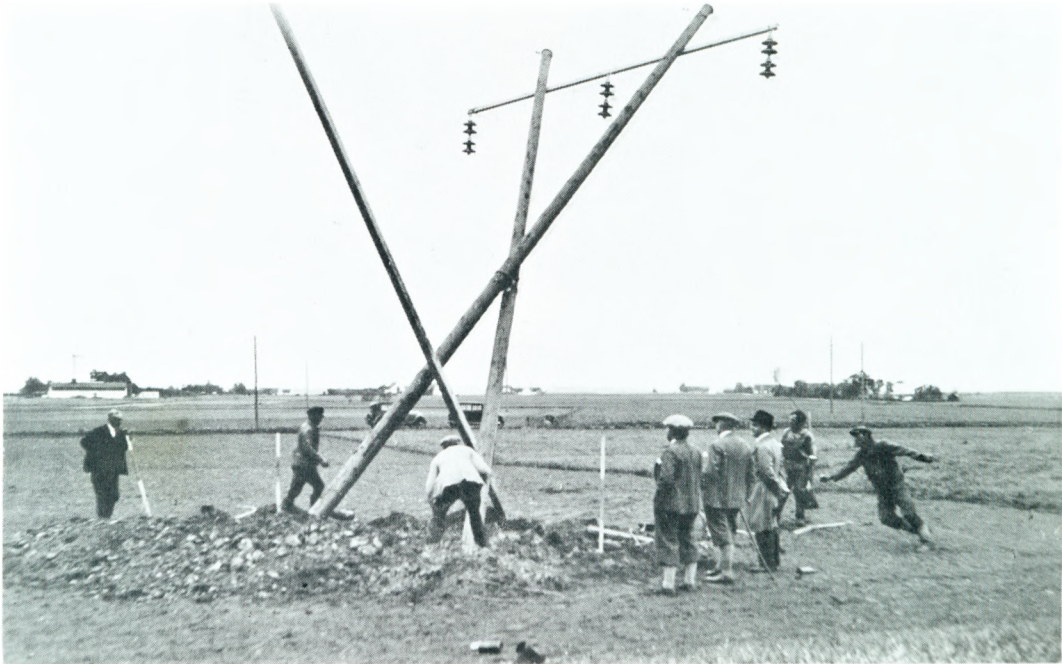
A. Møller
Bestyrer i Horsens 1938

været i Drift indtil i Aar, bliver for Tiden ombygget paa Jernmaster, men Aarsagen hertil er ikke, at Masterne ikke har vist sig tilfredsstillende, men at man har ønsket at overgaa til Anvendelse af Hængeisolatorer, hvortil den anvendte Mastekonstruktion ikke egnede sig.

Ved Nedtagning af de gamle Træmaster viser det sig, at disse, hvor de overhugges ca. $\frac{1}{2}$ m under Jordoverfladen, saa godt som alle er fuldkommen friske og gode.

Ogsaa i vort Naboland, Sverrig, har man i de senere Aar anvendt Master af Træ til store elektriske Ledningsanlæg. Saaledes fik Firmaet en interessant Beskæftigelse, idet det i 1925 fik overdraget Imprægneringen af et Parti 15 - 22 m svære Fyrrestænger til Sydsvenska Kraftaktiebolagets 132.000 Volts Linie fra Knäred til Helsingborg. De raa Stænger blev fra Sverrig sendt til Kjøge, hvor de blev tildannet og imprægneret med en Optagelse af ca. 110 kg Tjæreolie pr. m³. Masterne afgik derefter direkte til de paagældende Pladser, hvor de sammensatte Mastekonstruktioner rejstes.

Ogsaa paa anden Maade fik Firmaet i Aarene efter Verdenskrigen

Rejsning af X-Mast

nogen Kompensation for de Besværligheder og Hæmninger, det havde været ude for i de lange Krigsaar. Der blev dengang iværksat store offentlige Arbejder for at imødegaa den omfattende Arbejdsløshed, og gennem disse Arbejder tilførtes der de Collstropske Virksomheder megen Beskæftigelse. For at blive ved Stængerne kan det nævnes, at saadanne Leveringer kom op paa tidligere ganske uanede Tal. I Tiaaret 1919—28 udleverede Firmaet saaledes omtrent 400.000 Stænger. Heri er naturligvis ogsaa inkluderet Leveringerne af Telefonstænger, ligesom det lykkedes at oparbejde en vis Eksport af Stænger, navnlig til Sydsverrig, Sydnorge og Island.

Et Speciale i alle disse Aar havde Firmaet i at levere Master til de i Almindelighed sammensatte Mastekonstruktioner til de store Højspændingsledninger, som forbinder de store Højspændingsværker med hinanden. Det har her fortrinsvis drejet sig om 13—14 m Master, men der er en Tilbøjelighed til at gøre Masterne endnu højere — op til 16—18 m.

Privatbanerne er et særligt Omraade, som har haft sin vigtige Betyd-

Imprægneringsanstalten i Horsens

ning for de Collstropske Virksomheder, saaledes som det allerede tidligere har været berørt. Da Krigen udbrød, var der forskellige Anlæg af Privatbaner i Gang, men paa Grund af Blokade kunde de hertil indkøbte Sveller ikke fremskaffes fra Østersøen. De manglende Sveller blev da skaffet fra Sverrig, og de øvrige under Krigen byggede Baner blev alle anlagt med svenske Fyrresveller. Efter Krigens Ophør blev der endnu anlagt forskellige Privatbaner, men samtidig udviklede som bekendt Forholdene herhjemme sig paa en særdeles vanskelig Maade for Jernbanedriften. Konkurrencen fra Automobilerne blev for haard, og det ene med det andet har ført til, at der næppe mere kan ventes anlagt nye Privatbaner.

Denne Omstændighed i Forbindelse med det Faktum, at der i de sidste 25—30 Aar praktisk talt kun er nedlagt imprægnerede Sveller i Landets Jernbaner, bevirker naturligvis, at Forbruget af Sveller i de kommende Aar maa gaa tilbage. Der er intet at gøre herved; Virksomheden maa søge Beskæftigelse paa andre Omraader, og her har navnlig Ledningsmasterne spillet en stor Rolle. Men yderligere er der i de senere

Luftfotografi af Horsens med Aktieselskabets Virksomhed i Forgrunden

Luftfotografi af Aktieselskabets Virksomhed i Kjøge

Aar i større og større Omfang kommet andre Imprægneringsarbejder til, som har betydet en Udvidelse af Virksomheden til Felter, der hidtil var fremmede — i første Række Landbruget. Landbruget har altid gerne benyttet Træ til mange Formaal, og Bestræbelserne er da gaaet ud paa at lære det Værdien af at benytte imprægneret Træ.

Aflægger man idag Besøg paa Imprægneringsanstalterne i Kjøge og Horsens, opdager man hurtigt, hvor energisk der arbejdes i denne Retning. Stadig løfter sig Svellerne i høje Stabler paa Oplagspladsen, og Side om Side med dem ligger Stængerne af forskellig Tykkelse og Længde. Troljevognene kører frem og tilbage paa Sporene med nye Ladninger, der losses ud i nye Stabler for at ligge til Tørring, før Behandlingen begynder, og inde i de vældige Imprægneringscylindre siver Tjæreolien gennem Sveller og Stænger næsten uden Ophør. Men samtidig ser man, hvordan der arbejdes med Materialer til Landbruget — Indhegningsmaterialier, Hønehuse, Hundehuse, Arbejdsskure osv.

Det er lykkedes Firmaet i Løbet af de sidste 10—15 Aar at oparbejde en betydelig Forretning i saadanne imprægnerede Materialier til en Række helt nye Kunder. En Overgang leverede Firmaet saaledes en Del Svinestalde af imprægneret Træ — en Udvikling, der dog blev afbrudt, da Svineproduktionen paa Grund af Tidernes Ugunst blev skaaret saa stærkt ned. Derimod har Salget af Hønehuse været støt stigende.

Det saa en Overgang ud til, at der vilde opstaa en Interesse her i Landet for Ensilering af Grøntfoder, der mest hensigtsmæssigt opbevares i høje Træsiloer. Det viste sig imidlertid, at disse store Siloer alligevel ikke passede rigtigt for det danske Landbrug. I de allersidste Aar er der imidlertid opstaaet en ny Bevægelse indenfor Landbruget for at benytte den saakaldte A. I. V. Metode, som er opfundet i Finland, og som har faaet en betydelig Udbredelse baade i sit Hjemland og andetsteds. Det er ikke nogen egentlig Ensilering, men det paagældende Grøntfoder behandles med forskellige Syrer. Derfor er det meget vanskeligt at anvende Jern- eller Cement-Siloer, idet disse Materialier angribes af Syre og derfor stadig maa være overtrukket af et syrefast Materiale. Træ modstaar disse Syrer. Da saadanne Siloer anbringes i Jorden, bør de imidlertid underkastes en virkelig teknisk Imprægnering, saa man har

Sikkerhed for at beholde dem permanent. Af saadanne Siloer har Selskabet allerede leveret mange.

En anden ny Gren af Virksomheden har været Anvendelsen af imprægneret Træ til Broer. Dette er stadig voksende. Firmaet har for Eksempel leveret meget imprægneret Bromateriale til Ombygning af Broer paa Island, men ogsaa flere Steder her i Landet har der været Leveringer paa dette Omraade. Et andet stort Felt for Anvendelse af imprægneret Træ er Vandbygningsarbejderne. Her var det nu afdøde Ingeniør Fibiger, den gamle Idealist, der gik i Spidsen navnlig ved Anvendelsen af imprægneret Træ til Beskyttelse af Moler m. m. i de meget omtalte Vestkysthavne-Anlæg ved Hirtshals og Hanstholm.

I 1929 opstod der igen en Interesse hos Statsbanerne for Anvendelsen af Bøgesveller i Stedet for Fyrresveller, og da der stadig var nogen Tilbageholdenhed hos Skovene og de almindelige Producenter, besluttede Firmaet at tage denne Produktion op for at støtte Anvendelsen af indenlandsk Træ. Siden da har Statsbanerne dækket hele deres Forbrug med danske Bøgesveller, og det har efter alle foreliggende Erfaringer været et heldigt Greb. Nu senere, efter Indførelsen af Valutarestriktionerne, betyder det tillige økonomisk uhyre meget for Landet, at alle disse Sveller, som tidligere blev importerede fra Udlandet, nu fremstilles herhjemme og giver Beskæftigelse til en Mængde Mennesker. Man kan i denne Forbindelse ikke lade være med at tænke paa de Ord, den gamle Andreas Collstrop i 1781 lod male paa sin Skydeskive:

Uden Skov jeg ingenlunde
Tømmerhandel drive kunde.

I de første Aar skar Firmaet fortrinsvis i Hillerød paa forskellige af de derværende Savværker, men senere har det ogsaa indrettet sine egne meget moderne Savværker i Horsens, Kjøge og senest i Stevnstrup. Naar det hyppigt profeteres fra forskellige Sider, at Træsvellelne vil blive afløst af Jern- eller Jernbeton-Sveller, ser man indenfor Firmaet selv ingen Fare fra den Kant. Med den hurtige og tunge Trafik, som moderne Jernbaner skal og maa gennemføre for at bestaa i Konkurrencen, bliver den elastiske Træsvelle mere og mere uundværlig. Med den Leve-

alder, som moderne Sveller opnaar, og som for Fyrresvellers Vedkomende er ca. 33 Aar og for Bøgesveller formentlig op mod 40 Aar, er Træsvelleterne jo samtidig ogsaa meget økonomiske i Brug.

I 1924 deltog Firmaet i Oprettelsen af Svenska Träimpregnerings Aktiebolaget STAB i Sverrig. Til at begynde med omfattede Anlægget kun Oprettelsen af en Tank i Gøteborg til Modtagelse og Ekspedition

Ny Savværk i Kjøge

af Tjæreolie. I 1926 besluttedes det at bygge et stationært Imprægneringsanlæg i Ludvika i Dalarne, en Udvidelse af Virksomheden, som den aldrende Grosserer Collstrop selv fulgte med meget stor Interesse. Firmaet fik megen Glæde af sit Samarbejde med STAB, hvis Virksomhed omfatter baade Imprægnering og Salg af Ledningsmaster og Imprægnering af Sveller. Paa det sidste Omraade vil de kommende Aar sikkert bringe en betydelig Udvikling. Som Tiderne har udviklet sig, baade prismæssigt med stadig stigende Træpriser og rent teknisk med stigende Fordringer til Banelegemet for at modsvare den hurtige og tunge Trafik, er det sandsynligt, at Sverrig som samtlige andre Lande i Europa vil

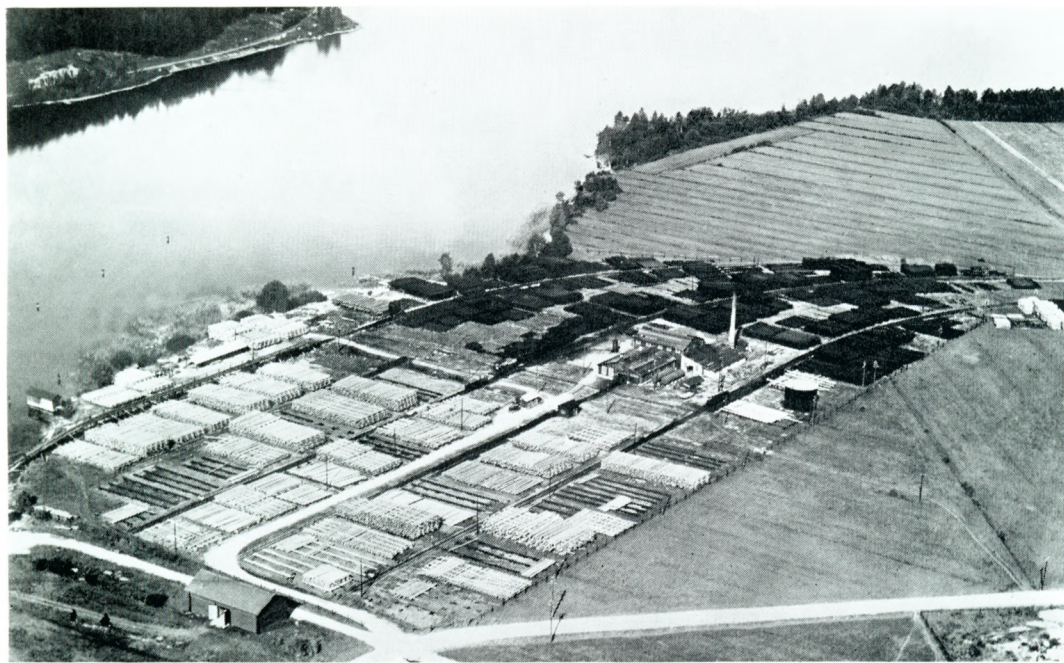
Forskellige Anvendelser af tjærelieimpregneret Træ

gaa over til at lade alle sine Jernbanesveller imprægnere. Og saaledes sejrer Grosserer Andreas Collstrops Tanke langt ud over hans Død.

Selskabets oprindelige Aktiekapital var som tidligere nævnt Kr. 1.250.000.—, men i 1927 udvidedes Kapitalen til Kr. 1.750.000.— og i 1936 til Kr. 1.900.000.—.

Firmaets Forhold til dets Arbejdere har altid været udmærket. Det

Imprægneringsanstalten i Ludvika

har naturligvis ikke kunnet undgaas, at Firmaet undertiden har været draget med ind i de store Arbejdskampe, som er indtruffet i Aarenes Løb, men saadanne Stridigheder har aldrig haft nogen Brod mod selve Firmaet, der selv i saadanne vanskelige Situationer har kunnet være paa en god Talefod med sine Folk.

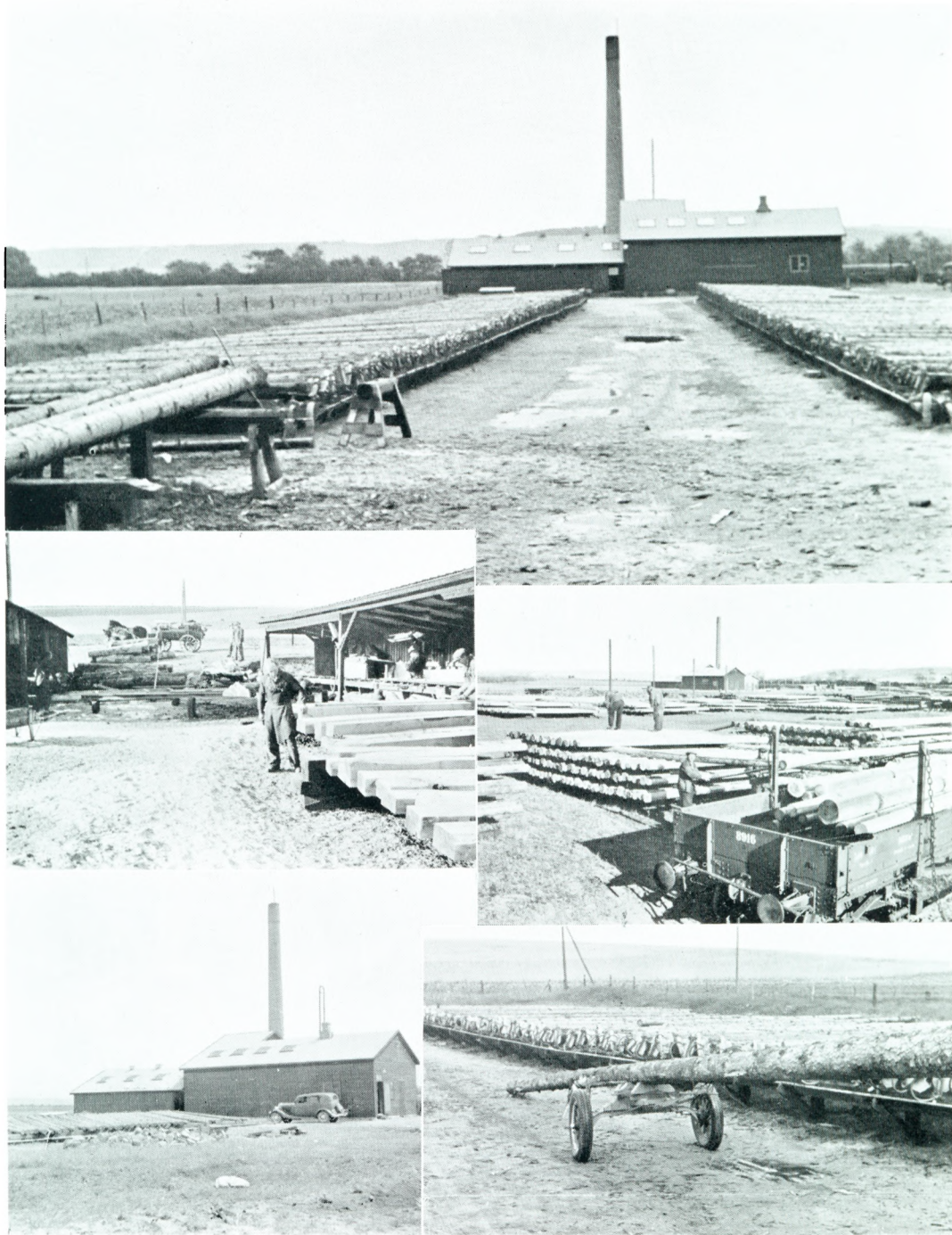
I Halvfemserne og i Begyndelsen af Aarhundredskiftet laa Arbejdet paa Imprægneringsanstalterne ret spredt og kunde i nogen Grad faa en sæsonmæssig Karakter. Det er nu en stor Tilfredsstillelse for Firmaet, at det gennem en lang Aarrække har kunnet samle saa meget Arbejde paa Imprægneringsanstalterne, at Beskæftigelsen har faaet en ganske

Fra Arbejdet paa Imprægneringsanstalten i Horsens

Fra Arbejdet paa Imprægneringsanstalten i Kjøge

Fra Arbejdet paa Imprægneringsanstalten i Stevnstrup

anden og mere regelmæssig Karakter end tidligere, hvorved den enkelte Arbejders samlede Aarsfortjeneste er blevet væsentligt højere.

I 1937 udvidede Firmaet sin Imprægneringsvirksomhed paa et nyt Omraade, idet det optog Imprægneringen af Granstænger efter Boucheries Metode med et nyt Imprægneringssalt, N. A. F.-Salt.

Selskabet har i mange Aar interesseret sig for at udarbejde en Maade

Forsøgsterræn i Husum

at imprægnerer Gran paa, som byder lignende Fordele som Olieimprægneringen, og det overdrog denne Udarbejdelse til sin Ingeniør A. Blichfeldt-Petersen, som paabegyndte Forsøgene herpaa omkring 1921.

Efter en Række Forsøg er man endt ved Imprægnering efter Boucheries Metode, som den for Gran bedst egnede, udført med et Salt, hvis Hovedbestanddele er Natriumarsenit og Fluornatrium (N. A. F.). Saltet blev først omhyggeligt gennemprøvet i Selskabets Laboratorium. Forsøgene blev omfattet med stor Interesse af Statstelegrafens, og det førte til, at Selskabet under Kontrol af Statstelegrafens og Københavns Telefon Aktieselskab i 1923 etablerede et større anlagt praktisk Forsøg,

idet der paa et Areal paa Enceinten ved Husum, som blev stillet til Raadighed af Krigsministeriet, blev nedgravet en Række Stænger, dels imprægnerede med Kobbervitriol og dels imprægnerede med N. A. F.: Salt. Omkring samtlige Stænger blev nedgravet Træstykker, som allerede var angrebne af Raaddenskab.

Endvidere etableredes der i 1924 Imprægnering af et Parti Stænger paa Statstelegrafens Imprægneringsanstalt i Sorø med N. A. F.: Saltet.

Da det paagældende Areal ved Husum ikke længere kunde stilles til Raadighed, blev Forsøgsmaterialet i Efteraaret 1935 taget op. Det viste sig da, at alle N. A. F.: Stængerne havde modstaaet Raaddenskab, hvorimod alle de til Sammenligning anvendte Stænger var meget raadne.

De i Sorø imprægnerede Stænger blev anbragt i Statstelegrafens Linier og har stadig modstaaet Angreb af Raaddenskab.

Da der saaledes forelaa cirka 15 Aars Erfaring i Praksis, skred Selskabet til at indrette en Boucherie-Imprægneringsanstalt med Anvendelse af det nye Salt. Denne Virksomhed blev etableret i Stevnstrup, hvor Selskabet i Forvejen havde bygget Savværk til Opskæring af Bøgesveller. Disse opskæres om Vinteren, medens Sommeren er optaget af Arbejdet med N. A. F.: Stængerne.

Dette nye Imprægneringssalt har vakt Interesse ogsaa i Udlandet.

I Anledning af Firmaets 100-Åars Bestaaen ønskede Selskabet at fejre Mindet om Grosserer A. Collstrop som den virkelige Grundlægger af den nuværende Virksomhed og oprettede derfor »Grosserer A. Collstrop's Rejselegat« med en Kapital paa 75.000 Kroner.

Legatbestyrelsen vil blive udvalgt af Ministeren for offentlige Arbejder, og det aarlige Overskud skal fordeles til Personer ansatte under De Danske Statsbaner, Privatbaner, Telefonselskaber og Elektricitetsværker som Støtte til Studierejser.

Alle i den jubilerende Virksomhed kan sikkert af et ærligt Sind slutte op om det Motto, der var den røde Traad for alt, hvad afdøde Grosserer A. Collstrop foretog sig i sit lange og travle Liv:

Arbejde — Livets Glæde.

KLICHEER FRA
MIDDELBOES REPRODUKTIONSANSTALT
TRYKT I
LANGKJÆRS BOGTRYKKERI